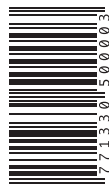

HRVATSKI VOJNIK

PRINTED IN CROATIA

0 1 0 1 0

ISSN 1330 - 500X

9 17713301500003

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

VIŠENAMJENSKE RONILICE - modernizirane i spremne za uporabu

RAZGOVOR

KONCESIJE NAD IRAČKOM NAFTOM

brigadir
Nikola ŽUPANIĆ

Jakov Fak
ostaje u
Hrvatskoj!

NOVOSTI IZ MORH-a
MINISTAR VUKELIĆ U
VARAŽDINU I MEĐIMURSKOJ
ŽUPANIJI

ELEMENTI POSTOLJA (LAFETA)
TOPNIČKIH ORUŽJA

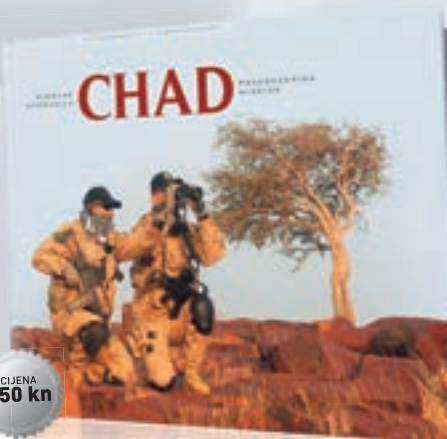
VOJNA TEHNIKA / MORH / OSRH / MAGAZIN

HRVATSKI VOJNIK

PRODAJNI KATALOG

HRVATSKIH VOJNIH GLASILA

Fotomonografija "Mirovna misija Chad" izdavački je projekt kojim je trajno zabilježena uloga OSRH u Čadu i Srednjoafričkoj Republici. Uz osnovne podatke koje treba znati o Čadu i Srednjoafričkoj Republici, uspostavi misije te hrvatskom sudjelovanju u njoj, knjiga je bogato ilustrirana reprezentativnim fotografijama.

CIJENA
150 kn

HRV/ENG

HRV/ENG

CIJENA
100 kn

Autor je po povratku iz misije ISAF svoje zapise ujedinió u knjigu u kojoj je riječima sažet njegov višemjesečni boravak u Afganistanu. Osim što "otkriva" Afganistan i ono što ondje rade naši vojnici, knjiga je puna korisnih podataka koji mogu poslužiti onima koji će se tek uputiti u misiju...

Fotomonografija je nastala nakon posjeta hrvatskih novinara našim vojnicima u misiji u listopadu 2008. godine. Fotografije prati i prigodan tekst o uspostavi misije, kronologiji hrvatskog sudjelovanja te svim postrojbama OSRH koje sudjeluju u misiji s opisom zadaća na terenu.

HRV/ENG

CIJENA
150 kn

U rujnu 2009. godine Hrvatska je obilježila desetu godišnjicu prvog upućivanja hrvatskih vojnika u neku od mirovnih misija, a tijekom ovih deset godina sudjelovali smo u ukupno dvadeset mirovnih misija. U knjizi je dan kratki presjek uspostave misije i hrvatskog sudjelovanja u svakoj od njih, ilustriran prigodnim fotografijama nastalim tijekom boravka naših vojnika u misiji.

CIJENA
100 kn

HRV/ENG

NAVEDENA IZDANJA MOGU SE KUPITI U VEĆIM KANTINAMA, "PLETER-USLUGE d.o.o.", U MORH-u I OSRH-u
INFORMACIJE NA TEL.: 01 37 86 348 WWW.HRVATSKI-VOJNIK.HR

7

Ministar Vukelić u Varaždinu i Međimurskoj županiji

“Ono što je Varaždin napravio s bivšim vojnim objektima primjer je kako tu prenamjenu treba provesti i kako te prostore treba što prije staviti na korist grada, građana, gospodarstva, obrazovanja, svega onoga što je jednom gradu potrebno”, rekao je ministar Vukelić

RAZGOVOR
brigadir Nikola ŽUPANIĆ,
predsjednik Hrvatskog
biatlonskog saveza

10

Jakov Fak ostaje u Hrvatskoj!

Moja je želja da se Jakov Fak zaposli u OSRH kao djelatna vojna osoba. Ta opcija pojavila se još prošle godine, nakon bronce na SP, a to je i njegova želja. Bilo bi to izvrsno za promociju vojske, a nakon biatlonske karijere mogao bi biti vojni instruktor i prenositi znanje na pripadnike OSRH, tvrdi brigadir koji je prvi čovjek BSD-a i hrvatskog biatlona...

Naslovnici snimio Davor KIRIN

Ronilica R2-M namijenjena je za izvođenje diverzantskih napada na neprijateljske plovne objekte na sidru te lučke i obalne instalacije. Namijenjena je za prijevoz para ronitelja, kojima je krajnji cilj napad na određeni objekt, a može se rabiti i za pretraživanje dna s prilagođavanjem posebnog rada sonara za tu namjenu

VIŠENAMJENSKE RONILICE - MODERNIZIRANE I SPREMNE ZA UPORABU

4

MORH I OSRH

- 8 **NOVOSTI IZ MORH-a i OSRH-a**
Pomoćnik glavnog tajnika NATO-a za obrambene investicije u MORH-u
- 9 **KONFERENCIJA ZA TISAK U NATO-u**
Ostat ćemo u Marjehu i završiti posao
- 12 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Prvenstvo OSRH u patrolnom i skijaškom trčanju te veleslalomu
- 13 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Vježba CMX 09
- 14 **VOJNICI SPORTAŠI**
Tko su sportaši s Olimpijskih igara u Vancouveru?
- 16 **KONDIJIJSKE PRIPREME**
Trening motoričkih sposobnosti
- 17 **VOJNO IZDAVAŠTVO HRZ-a I PZO-a**
Virtualnom knjižnicom do svakog pripadnika

VOJNA TEHNIKA

- 18 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 **VOJNA TEHNIKA**
Elementi postolja (lafeta) topničkih oružja
- 27 **ENERGETSKA STABILNOST**
Koncesije nad iračkom naftom
- 29 **VOJNA POVIJEST**
Modificirane njemačke teretne podmornice

MAGAZIN

- 30 **PODLISTAK**
Piloti s elitnim statusom (II. dio)
- 32 **DOMOVINSKI RAT**
Uoči proglašenja “Deklaracije o ujedinjenju Zajednice opština Bosanska Krajina i SAO Krajina” (II. dio)
- 33 **DUHOVNOST**
Vrijeme povratka u kuću Očevu

VIŠENAMJENSKE RO - modernizirane i spremne

TT podaci

Dužina preko svega 4800 mm
 Najveća širina 1400 mm
 Najveća visina 1320 mm
 Promjer trupa preko oplate 1225 mm
 Srednji gaz 1035 mm
 Voda u balastnom tanku 50 kg
 Masa ronilice 1250 kg
 Ispitna dubina 100 m
 Dopuštena granična dubina 60 m
 Radna dubina 15 m

Vjerojatno većina zna što su podmornice, no mnogima je sigurno nepoznat pojam ronilice, kao i činjenica da ih Oružane snage imaju u svom sastavu. Točnije, dvije ronilice koje su nekoć bile u sastavu postrojbe pomorskih diverzanata sada su u Bojni za specijalna djelovanja. Integracijom pomorskih diverzanata u tu postrojbu 2007. godine, ronilice su postale dio 3. (roniteljske) satnije BSD-a, a prošle

su godine modernizirane te od rujna 2009. potpuno spremne za operativnu uporabu.

Namjena ronilica i obuka

Ronilice se nalaze u vojarni "Kovčanje" u Malom Lošinj, gdje je i barokomora, a kako one funkcioniraju i koja im je namjena saznali smo u razgovoru sa zapovjednikom Roniteljske satnije BSD-a, natporučnikom Nenadom

RONILICE

za uporabu

Kontrijem, koji je ujedno voditelj obuke i instruktor za upravljanje ronilicama, jer je taj posao obavljao i kao pripadnik pomorskih diverzanata. Kako nam je rekao, ronilica R2-M namijenjena je za izvođenje diverzantskih napada na neprijateljske plovne objekte na sidru te lučke i obalne instalacije. Namijenjena je za prijevoz para ronitelja, kojima je krajnji cilj napad na određeni objekt, a svojom auto-

mijom omogućava prevaljivanje većeg puta. Nakon mjesta sidrenja, ronitelji kreću na završni dio zadaće "na vlastiti pogon", odnosno plivaju uz pomoć peraja, a napad i izvlačenje iz područja djelovanja obavlja se podvodnom plovidbom. Uz to, ronilica se može upotrebljavati i za pretraživanje dna s prilagođavanjem rada sonara za tu namjenu, a u tim zadaćama može se upotrebljavati do dubine od 40 metara. Kako nam je pojasnio natporučnik Kontri, novi sustav kojim su modernizirane i opremljene obje ronilice omogućava putem bežične veze spajanje računala s navigacijskim cilindrom NU 20 te se u računalu unese odgovarajuća ruta kojom će ploviti ronilice i potom prenese u navigacijski sustav ronilice. Ronilica ima tri režima plovidbe – zaranjanje, plovidba i plovidba u iznimnim uvjetima (kad se postiže maksimalna brzina).

Obuka za upravljanje ronilicom provodi se redovito za dio pripadnika Roniteljske satnije BSD-a, a tijekom 95 sati, koliko traje jedno obučno razdoblje, polaznici usvajaju teoriju i praksu. Kad upoznaju građu ronilice te sustav elektronike i navigacijski sustav, kao i ostale pojedinosti vezane uz upravljanje ronilicom, slijedi provjera, a potom i praktična primjena usvojenih znanja. Nakon položenog ispita iz teorije, a prije prve vožnje uz pomoć instruktora, polaznici prolaze i navigaciju planiranja vožnje. Najprije se obučavaju "vozači" odnosno upravljači ronilica, a potom i "suvozači". Prije uporabe ronilice, mehaničar zadužen za održavanje obavlja pregled i pripremu, a potom dolazi do primopredaje između mehaničara i upravljača ronilice, koji prije spuštanja u more zajedno provjeravaju je li spremna za zadanu podvodnu plovidbu. Nakon završet-

Ronilica R2-M namijenjena je za izvođenje diverzantskih napada na neprijateljske plovne objekte na sidru te lučke i obalne instalacije. Namijenjena je za prijevoz para ronitelja, kojima je krajnji cilj napad na određeni objekt, a može se rabiti i za pretraživanje dna s prilagođavanjem posebnog rada sonara za tu namjenu

Novi sustav kojim su modernizirane i opremljene ronilice omogućava putem bežične veze spajanje računala s navigacijskim cilindrom NU 20

Kako funkcionira ronilica R-2M praktično su nam pokazali natporučnik Nenad Kontri, o. d. zapovjednika 3. (roniteljske) satnije BSD-a te voditelj i instruktor obuke za upravljanje ronilicama, i vojnik Tihomir Knežević, koji je bio na mjestu "suvozača"

Autonomija zraka

Ronilica je opremljena s 11 boca zraka sadržaja 11 dm kubnih po 200 bara, što joj pri normalnoj potrošnji od 18–20 dm kubnih po ronitelju na minutu na radnoj dubini od 15 metara daje autonomiju od 4 sata ronjenja. Ronjenjem na manjoj radnoj dubini, vremenska autonomija zrakom se povećava

ka vožnje i vađenja ronilice iz mora (što se, kao i spuštanje, obavlja pomoću dizalice) ponovno se obavlja primopredaja između upravljača i mehaničara te slijedi temeljito pranje i spremanje ronilice u garažu, u kojoj se nalazi i kompresornica te oprema ronitelja. Nakon obavljene zadaće i povratka sa zadane plovidbe, instruktor povezivanjem računala s navigacijskim uređajem skida sve parametre zabilježene tijekom plovidbe (dubina i smjer ronjenja, nagib...) i provjerava je li se polaznik pridržavao zadanih parametara ili je možda prelazio maksimalno dopušten nagib... Tako instruktor ima nadzor nad polaznikom i kad nije u ronilici. Da bi "vozač" i "suvozač" bili operativno uporabljivi, nakon položenog ispita

"Modernizacijom ronilice napravljen je veliki korak – povećao se njezin doseg, a novi navigacijski uređaj daje upravljaču kompletan pregled plovidbe", zaključio je natporučnik Kontri, a brigadir Županić je dodao da se, osim borbenih namjena, ronilice mogu rabiti i u civilne svrhe, primjerice za pretraživanje dna u slučaju nesreća, što ih čini i višenamjenskim

iz teorije i ispitnog ronjenja moraju proći i napredni stupanj upravljanja ronilicom, koji obuhvaća vožnju u otežanim uvjetima, što se ponajprije odnosi na vožnju noću. Tek kad i taj ispit uspješno polože, osposobljeni su za samostalno upravljanje ronilicom. Dakako, svi polaznici su profesionalni ronitelji (što je jasno i iz naziva satnije kojoj pripadaju), a tijekom uporabe ronilice, koja služi kao transportno sredstvo, upotrebljava se roniteljski aparat zatvorenog kruga. Dakle, ronilice se upotrebljavaju da bi se određena udaljenost što brže i što lakše prešla, a u tijelu ronilice je i prostor korisnog tereta predviđen za prijevoz protubrodskih mina, podvodnih kontejnera s opremom i naoružanjem te eksplozivnim sredstvima i drugo. Kad ronitelji stignu do određenog cilja planiranog za podvodnu plovidbu, ronilicu sidre na dno te dalje uz pomoć opreme i aparata plivaju do mjesta izvršenja zadaće. Uvijek idu u paru, a dok "vozač" upravlja ronilicom, "suvozač" prati kartu na navigatoru i resetira vrijeme pri promjeni smjera.

Zapovjednik BSD-a brigadir Nikola Županić podsjetio je na to da su ronilice sedam godina bile izvan uprabe te su, u skladu s odlukom ministra obrane i zapovijedu načelnika Glavnog stožera, potpuno modernizirane. "Modernizacijom ronilice napravljen je veliki korak – povećao se njezin doseg, a novi navigacijski uređaj daje upravljaču kompletan pregled plovidbe", zaključio je natporučnik Kontri, a brigadir Županić je dodao da se, osim borbenih namjena, ronilice mogu rabiti i u civilne svrhe, primjerice za pretraživanje dna u slučaju nesreća, što ih čini i višenamjenskim. Ukratko, ronilice su modernizirane i spremne za uporabu, a zahvaljujući kvalitetnoj obuci vjerujemo da će spremni biti i ronitelji koji će upravljati tim podvodnim plovilima. ■

“Ono što je Varaždin napravio s bivšim vojnim objektima primjer je kako tu prenamjenu treba provesti i kako te prostore treba što prije staviti na korist grada, građana, gospodarstva, obrazovanja, svega onoga što je jednom gradu potrebno”, rekao je ministar Vukelić

Ministar Vukelić u Varaždinu i Međimurskoj županiji

Ministar obrane Branko Vukelić sa suradnicima posjetio je 5. ožujka Varaždin, gdje se sastao s varaždinskim gradonačelnikom Ivanom Čehokom. Tom su prigodom njih dvojica potpisali zapisnik o primopredaji bivše vojarne “Ivan V. Drašković”, posljednje vojarne na području grada Varaždina, koja će se, prema riječima gradonačelnika Čehoka, prenamijeniti u prostor s gospodarskom, turističkom i javnom namjenom. Svi vojni objekti dosad predani gradu postali su, istaknuo je Čehok, središta gospodarskog razvoja grada. Ministar Vukelić izjavio je da je upravo primjer Varaždina pokazao

kako se neperspektivni vojni objekti mogu kvalitetno i dobro prenamijeniti. “Ono što je Varaždin dosad napravio s bivšim vojnim objektima primjer je kako tu prenamjenu treba provesti i kako te prostore treba što prije staviti u korist

Ministar Vukelić u posjeti tvornici Šestan Busch

grada, građana, gospodarstva, obrazovanja, svega onoga što je jednom gradu potrebno”, rekao je ministar. “Ovom primopredajom vojarne odlazi iz Varaždina zadnji vojnik, no time suradnja Ministarstva obrane i grada Varaždina ne prestaje”, istaknuo je ministar Vukelić. Naglasak će nadalje biti na gospodarskoj suradnji i to angažiranjem tvrtki s ovog područja u poslovima vezanima za opskrbu Ministarstva obrane i OSRH. “Varaždinska županija i grad imaju dobre tvrtke, potencijale daleko veće nego što su oni možda danas iskorišteni”, rekao je ministar Vukelić. Ministarstvo obrane je ove dvije godine, podsjetio je, pokrenulo niz projekata kojima je svrha maksimalno osloniti hrvatsko gospodarstvo i tvrtke na MORH i OSRH kada je riječ o opskrbi svim robama i uslugama. Nakon radnog sastanka, ministar Vukelić i gradonačelnik Čehok obišli su i prostor bivše vojarne u Jalkovečkoj ulici, gdje su izgrađeni stanovi POS-a, te vojarnu “Ivan V. Drašković”.

Nakon Varaždina ministar Vukelić posjetio je Međimursku županiju, gdje se sastao s međimurskim županom Ivanom Perhočem. Na sastanku su razgovarali o otvorenim pitanji-

Potpisivanje zapisnika o primopredaji bivše vojarne “Ivan V. Drašković”

ma vezanim za predaju bivših vojnih objekata u Međimurskoj županiji, te mogućnostima daljnje gospodarske suradnje s tvrtkama iz županije, i to u pitanju opskrbljivanja MORH-a i OSRH.

U izjavi za medije ministar Vukelić rekao je da je jedna od tema razgovora bila vezana za ispunjavanje obveza iz ugovora kojim su 2007. predani bivši vojni objekti, i to u smislu izgradnje objekata za potrebe OSRH. Istaknuo je kako

će se s obzirom na postojeću financijsku situaciju produžiti rok za realizaciju neispunjenih obveza prema MORH-u, u smislu izgradnje skladišta za potrebe OSRH, čija se vrijednost procjenjuje na 15 milijuna kuna. Rekao je da će se realizacija tih obveza ostvariti na optimalan način i za MORH i za Međimursku županiju. Također je rekao da se na području Međimurske županije nalazi velik broj tvrtki s kojima Ministarstvo surađuje, a koje su u prošloj godini pružile usluge i proizvode MORH-u i OSRH u iznosu od 25 milijuna kuna, te da se u budućnosti namjerava osnovati tzv. vojno-industrijski klaster kako bi hrvatsko gospodarstvo bilo maksimalno usmjereno na potrebe MORH-a i OSRH.

Tijekom posjeta županiji ministar Vukelić obišao je i tvornicu Šestan Busch u Prelogu. Upoznao se s proizvodnim procesom zaštitnih kaciga, koje ta tvrtka proizvodi i za potrebe OSRH. Tvrtka Šestan Busch plasira gotovo 98 posto svojih proizvoda na međunarodno tržište, u više od 40 zemalja, te je jedan od najboljih primjera uspješne tvrtke iz područja vojne industrije. ■

Pomoćnik glavnog tajnika NATO-a za obrambene investicije u MORH-u

Ministar obrane Branko Vukelić susreo se 3. ožujka s Peterom Floryjem, pomoćnikom glavnog tajnika NATO-a za obrambene investicije, koji boravi u Hrvatskoj u sklopu Regionalne konferencije o nabavi što se održava u Zagrebu u organizaciji Savezničkog zapovjedništva za transformaciju i Ministarstva obrane RH.

Ministar Vukelić i Flory razgovarali su o pitanjima vezanima uz proces integriranja hrvatskog obrambenog sustava u NATO, pri čemu je pomoćnik glavnog tajnika pohvalio aktivnu ulogu i doprinos Hrvatske kao nove članice Saveza, te uravnoteženost obrambenih planova vezanih za razvoj sposobnosti OSRH, posebice u uvjetima financijske krize. Razgovori su obuhvatili pitanja sudjelovanja hrvatskih postrojbi u operacijama, upravljanja obrambenim resursima i razvoja obrambenih sposobnosti kroz multinacionalne inicijative, transformacije NATO-a i razvoj no-

vog Strateškog koncepta, sudjelovanje u operacijama i pitanja transfere savezničke ekspertize te iskustva posebice s područja opremanja i upravljanja resursima. Uz ministra obrane Vukelića, na sastanku su sudjelovali državni tajnik Mate Raboteg i načelnik Službe za NATO i PzM Zoran Drča.

OJI

Posjet zračnoj bazi i vojnoj ustanovi prema BD '99

Na temelju preuzetih obveza prema Bečkom dokumentu '99, Republika Hrvatska organizira u Zagrebu i Puli od 10. do 14. svibnja posjet 91. zračnoj bazi i HVU "Petar Zrinski". Tijekom posjeta, a povodom 300. misije u provedbi Sporazuma o subregionalnoj kontroli naoružanja, Služba za nadzor naoružanja planira organizirati prigodnu izložbu na HVU "Petar Zrinski". Poziv za sudjelovanje u posjetu upućuje se svim zemljama članicama OESS-a i međunarodnim organizacijama, kao što su NATO, RACVIAC i Središte za prevenciju sukoba OESS-a (CPC).

To je treći put da RH organizira ovu vrstu aktivnosti. U prvom slučaju, 1997. godine, organiziran je posjet 93. zračnoj bazi u Puli i vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" kraj Slunja. Tom prilikom sudjelovala su 42 promatrača, predstavljajući 24 zemlje. Drugi put posjet je priređen 2006. godine u 91. zračnoj bazi u Zagrebu i 3. gardijskoj oklopno-mehaniziranoj brigadi sa zapovjedništvom u Vinkovcima. Sudjelovao je 41 promatrač, predstavljajući 24 zemlje članice OESS-a, NATO, RACVIAC i CPC.

OJI

Francuski VIZ održao predavanje u ZŠŠ

Vojni izaslanik Francuske Republike u Republici Hrvatskoj, pukovnik Olivier Rouanet, održao je 3. ožujka na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski", predavanje polaznicima Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro".

Predavanje u trajanju od dva školska sata, i to na hrvatskom jeziku, imalo je temu: Obrambena politika Republike Francuske u sklopu redovitog nastavnog plana i programa ZŠŠ. VIZ-a Republike Francuske primio je i zapovjednik ZŠŠ, brigadir Zvonko Brajković. Prije nego što je imenovan na dužnost francuskog VIZ-a u Republici Hrvatskoj pukovnik Rouanet završio je ZŠŠ "Blago Zadro" kao polaznik 12. naraštaja.

Z.L.

Tijekom redovite mjesečne konferencije za tisak, glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen posebno se osvrnuo na trenutačna zbivanja u Afganistanu, izrazivši zadovoljstvo razvojem situacije i ističući ulogu NATO saveza u kontroli nuklearnog naoružanja

Ostat ćemo u Marjehu i završiti posao

“Potkraj prošle godine, 44 ISAF nacije su se dogovorile o novoj strategiji, s tri nova elementa. Prvo, prijeći ćemo što prije na afganistansko vodstvo. Drugo, podupirat ćemo – i zahtijevati – bolje upravljanje i bolje pružanje usluga što ih daju naši afganistanski partneri. I treće, također ćemo pojačati našu ulogu, sa zrakoplovnom dopremom većeg broja snaga i zadržavanjem područja koja smo pročistili”, rekao je na početku redovite mjesečne konferencije za tisak glavni tajnik NATO saveza, Anders Fogh Rasmussen.

Govoreći o novom pristupu rješavanju situacije u Afganistanu, glavni je tajnik istaknuo da je operacija u Marjehu prvi test novog NATO-ova pristupa u toj zemlji i da prvi rezultati pokazuju kako je to ispravna strategija.

Glavni je tajnik istaknuo tri bitna čimbenika operacije, koji će se ponavljati i u sljedećim operacijama ove godine. “Prvo, od vrha do dna, politički i vojno, Afganistanci stoje na vlastitim nogama – čak, kada mogu, vode primjerom. Politički, predsjednik Karzai je odlučio o početku ove operacije, a ne COMISAF. Guverner Mangal od Helmanda usmjerio je sveukupne napore da pomogne lokalnom stanovništvu u poslovima i zdravstvenim uslugama. Afganistanci vode lokalna vijeća koja su pomogla smanjiti borbena djelovanja na minimum. Vojno, međunarodne i afganistanske snage zajedno obavljaju posao. Od gotovo 10 000 vojnika u operacijama, 40% su Afganistanci”, istaknuo je glavni tajnik i na pitanje koje se nametalo samo po sebi - jesu li Afganistanci spremni djelovati potpuno nezavisno - odmah i odgovorio: “Ne još. No, Marjeh je jasan znak da idu u tome smjeru.”

Kao drugi čimbenik operacije glavni je tajnik istaknuo kako afganistanska Vlada pokazuje da može osigurati vodstvo i usluge koje njezini ljudi trebaju i žele, te dodao: “Dobro smo započeli. Osigurana su financijska sredstva za radne programe i lokalno stanovništvo se prijavljuje. Džamije, škole i tržnice se otvaraju i obnavljaju. Ceste se popravljaju, a bunari kopaju. Ministarstvo zdravstva već vodi potpuno opremljenu medicinsku kliniku i dvije manje u Marjehu. Afganistanska policija se također useljava. Naravno, treba vremena da se stvori trajna sigurnost, poslovi i mogućnosti izobrazbe. Također je potrebno vrijeme da se zadobije povjerenje i pouzdanje. To je ono što afganistanska Vlada radi danas i što pokazuje učinak”, rekao je Rasmussen.

Kao treći, ne manje bitan čimbenik, glavni je tajnik istaknuo: “Ostat ćemo u Marjehu kako bismo završili posao.

Sada imamo snage koje nam omogućavaju da ostanemo u područjima što smo ih pročistili, s afganistanskom Vladom u partnerstvu. To je ključni element našeg novog pristupa. Kao što sam rekao, Helmand je prvo dokazivanje. Ono neće biti i posljednje. Mogu jamčiti da će Afganistanci imati koristi od ovoga novog sveobuhvatnog pristupa u drugim područjima, ove godine. Helmand je jasna demonstracija naše odlučnosti da uspijemo u toj zadaći – i bit će još takvih demonstracija. Neće biti lako, bit će još teških dana. No, ova misija će ove godine poduzeti odlučujući korak prema naprijed, koji je započeo sada”, završio je svoje obraćanje na temu Afganistana glavni tajnik NATO-a.

Govoreći o kontroli nuklearnog naoružanja, Rasmussen je istaknuo da je u tijeku porast međunarodnih rasprava o putu naprijed kada je riječ o kontroli naoružanja, a posebice nuklearnog naoružanja te je rekao: “Cilj je raditi u svijetu bez nuklearnog oružja, a njega možemo svi prigrliti. Planirao sam održati raspravu na našem sljedećem sastanku ministara vanjskih poslova u Tallinnu o tome kako NATO može pridonijeti kontroli naoružanja i razoružanju, uključujući pogled na novi Strateški koncept. U konačnici, važno je da saveznici mogu zajednički odlučiti o bilo čemu što ima utjecaj na NATO-ovu nuklearnu politiku ili postav, bez bilo kakvih jednostranih poteza. Solidarnost je vrlo važna kada je riječ o ovom spornom pitanju, a ja ću vrijedno raditi kako bih ga očuvao, počinjući s raspravom u Tallinnu”, završio je svoju mjesečnu konferenciju za tisak glavni tajnik NATO-a. ■

Domagoj VLAHOVIĆ

Moja je želja da se Jakov Fak zaposli u OSRH kao djelatna vojna osoba. Ta opcija pojavila se još prošle godine, nakon bronce na SP, a to je i njegova želja. Bilo bi to izvrsno za promociju vojske, a nakon biatlonske karijere mogao bi biti vojni instruktor i prenositi znanje na pripadnike OSRH, tvrdi brigadir koji je prvi čovjek BSD-a i hrvatskog biatlona...

brigadir Nikola ŽUPANIĆ,
predsjednik Hrvatskog biatlonskog saveza

Jakov Fak OSTAJE U HRVATSKOJ!

Naša vojska se bavi vojničkim biatlonom već petnaestak godina. U njemu se upotrebljavaju vojničke puške, te vojne, duge skije s pancericama. Obuku prolaze ljudi iz BSD-a, ali i iz drugih postrojbi. Imamo sva potrebna sredstva, staze i mete

U našem listu ime brigadira Nikole Županića najčešće se spominje u tekstovima koji se odnose na Bojnu za specijalna djelovanja, čiji je zapovjednik. Ovaj put nam je zanimljiv iz drugih razloga, kao predsjednik Hrvatskog biatlonskog saveza. Taj sport odnedavno je dobio na medijskoj pozornosti zahvaljujući uspjesima Jakova Faka, a na stranicama Hrvatskog vojnika zaslužuje pozornost zbog povezanosti s vojskom.

Nedavno ste se vratili s Olimpijskih igara. Koliko je bilo vojnika i policajaca među biatloncima?

Biatlon je apsolutno vezan za vojske svijeta, a ponedje i za policiju. Na samim Igrama, među najboljim biatloncima bilo je više od 90 posto onih koji su pripadnici oružanih snaga svojih zemalja.

Kakva je situacija kod nas?

Na putu smo da i kod nas bude slično. Na kraju krajeva, vojska je mnogo pomagala u pripremama naših biatlonaca za Vancouver. Zadnjih šest godina je tako hrvatski poligon za biatlon vezan za vojarnu "Drgomalj" u Delnicama, koja je sjedište BSD-a.

Biatlon je u BSD-u dio vojničke obuke.

Posjedujete li adekvatne objekte i sredstva?

Evo, upravo je završilo 12. prvenstvo OSRH u patrolnom trčanju, veleslalomu i skijaškom trčanju, koje je bilo vrlo uspješno i pokazalo ekspanziju na svim poljima. Naša vojska se bavi vojničkim biatlonom već petnaestak godina. U njemu se upotrebljavaju vojničke puške, te vojne, duge skije s pancericama. Obuku prolaze ljudi iz BSD-a, ali i iz drugih

postrojbi. Imamo sva potrebna sredstva, staze i mete. Uči se hodanje i trčanje na skijama, penjanje uzbrdo s opremom, te naposljetku pucanje. Tako je sportski biatlon i nastao, prije nekih 150 godina u Norveškoj. Dakle, taj sport vuče podrijetlo iz vojske.

U streljačkom dijelu, biatlon je teži od klasičnog streljaštva?

Dat ću vam jedan primjer iz Slovenije: olimpijski pobjednik u streljaštvu Rajmond Debevec, koji je pripadnik Slovenske vojske, došao je na biatlonski trening sa zadaćom da pomogne u streljačkom dijelu. Kad je vidio kako to izgleda, zahvalio je na suradnji s riječima: "Ja vama nemam što pokazati niti objasniti."

Koje su vas okolnosti dovele na čelo Hrvatskog biatlonskog saveza?

Moj sport je bio kajak na divljim vodama. Bio sam juniorski prvak svijeta, treći u Europi, peti na svijetu... U biatlon sam ušao prije deset godina kao entuzijast. Poveznica je bio nekadašnji reprezentativac Žarko Galjanić, koji je tada bio ročnik u Sportskoj satniji i spremao se za OI u Salt Lake Cityju. To je bilo vrijeme pokretanja biatlona u OSRH i Hrvatskoj općenito. Jakov Fak i njegovo svjetsko te olimpijsko odličje kruna su tog razdoblja.

Je li se Jakov Fak rodio kao svjetski potencijal ili je stvar ponajprije u sustavu i treningu?

Naravno, djeca u Gorskom kotaru, s toliko snježnih dana, imaju veće predispozicije da se razvijaju u nordijskim disciplinama. Jakov je još prije tri godine bio juniorski prvak svijeta i pokazao te predispozicije. No, on je i pravi profesionalac. Nema šanse da propusti trening.

Fak je pokrenuo ekspanziju biatlona u Hrvatskoj?

Imamo vrlo mnogo djece koja su se počela baviti biatlonom. Počelo je s medaljom na prošlogodišnjem Svjetskom prvenstvu, a nakon OI javilo se novo pojačano zanimanje.

Odražava li se ta ekspanzija i na vojsku?

Djelatnici naših postrojbi uključuju se kao biatlonski treneri među tu djecu, pokazuju im sve vještine trčanja i pucanja iz zračnih puški. Također, u dragovoljne ročnike sada se javilo četvero mladih biatlonaca. Željeli bi ostati u sustavu OSRH. Znaju da bi tako napredovali i sportski i profesionalno.

Kakva je Fakova budućnost? To je sada jedna od glavnih sportskih tema u Hrvatskoj.

Pred njim su sigurno još tri olimpijade, na kojima će pokazati pravo lice, vjerujem - još bolje. Oko njega je cijeli tim iz Saveza, te profesionalci koje smo uzeli izvana. Među njima ima i dosta ljudi iz vojske, koji pomažu u trenažnom procesu. Moja je želja da se Jakov Fak zaposli u OSRH kao djelatna vojna osoba. Ta opcija pojavila se još prošle godine nakon bronce na SP a to je i njegova želja. Bilo bi to izvrsno za promociju OS. Najbolji je primjer Alberto Tomba, koji je bio karabinijer, ili spomenuti Debevec. I Jakov bi nakon biatlonske karijere mogao biti vojni instruktor i prenositi znanje na pripadnike OSRH.

Dakle, ako Jakov Fak ostane u Hrvatskoj, mogao bi u OSRH?

Jakov će sigurno ostati u Hrvatskoj, tu uopće nema spora! Mediji su napravili što su napravili, ali nagađanja o promjeni državljanstva nemaju veze s istinom. Mi sada već izrađujemo četverogodišnji plan za OI 2014. u Sočiju. Vjerujem da će se sve vrlo brzo riješiti i da će Jakov postati pripadnik OSRH. ■

Vojska je mnogo pomagala u pripremama naših biatlonaca za Vancouver. Zadnjih šest godina je tako hrvatski poligon za biatlon vezan za vojaranu "Drgomalj" u Delnicama, koja je sjedište BSD-a

Prvenstvo OSRH u patrolnom i skijaškom trčanju te veleslalomu

U organizaciji Bojne za specijalna djelovanja, od 2. do 4. ožujka održano je 12. prvenstvo Oružanih snaga Republike Hrvatske u patrolnom trčanju, veleslalomu i skijaškom trčanju. Natjecanja su održana u vojarni "Drgomalj" u Delnicama i na skijalištu Platak. Tijekom trodnevnih natjecanja, pripadnici OSRH prikazali su zavidne vještine u svim disciplinama, a natjecanje je proteklo u sportskom i vojničkom duhu.

Rezultati natjecanja:

U patrolnom trčanju, koje je momčadsko natjecanje, najbolja je bila momčad Satnije za vatrenu potporu BSD-a; drugo mjesto osvojila je 1. momčad 2. satnije za specijalna djelovanja, a treća je bila 2. momčad iste satnije.

U veleslalomskom natjecanju u kategoriji do 40 godina, sva odličja zaslužili su pripadnici BSD-a: prvo mjesto osvojio je poručnik Jandre Turalija, drugi je bio narednik Marko Kuštro, a treći časnički namjesnik Alen Janeš.

U kategoriji iznad 40 godina pobijedio je državni namještenik Ivan Oštir (Zapovjedništvo za potporu); drugi je bio poručnik bojnog broda Damir Poklepović (HRM), a treći brigadir Nikola Županić (BSD).

U skijaškom trčanju zlatnu medalju osvojio je natporučnik Marijan Kudlik (HRZ), srebrnu nadnarednik Dragan Naglič (BSD), a brončanu vojnik Vedran Volf (BSD).

Nakon natjecanja, najboljima su odličja na svečanoj dodjeli uručili izaslanik načelnika GSOSRH brigadir Nikola Županić i pukovnik Ivica Baturina. ■

Vježba CMX 09

Od 4. do 10. ožujka Republika Hrvatska je, preko Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstva obrane i ostalih mjerodavnih resora, sudjelovala u NATO-ovoj simulacijskoj vježbi upravljanja krizama političko-vojnog odlučivanja (Crisis Management Exercise-CMX09). Ovo je treće hrvatsko sudjelovanje, a prvo kao članice Saveza. Vježba je bila simulacijska i provodila se na temelju fiktivnog scenarija te konzultacija među članicama Saveza i zemalja partnera. Odvijala se na dvije razine, u sjedištu NATO-a u Bruxellesu i u glavnim gradovima sudionica vježbe, međusobno povezanim raznim komunikacijskim sustavima. Posebnost je što u ovoj redovitoj vježbi prvi put sudjeluju i međunarodne organizacije - Ujedinjeni narodi i Međunarodni odbor Crvenog križa.

Svrha vježbi upravljanja krizama jest uvježbavanje i provjera postojećih i razvojnih koncepata kriznog upravljanja, te međusobna suradnja i koordinacija relevantnih sustava i procedura. Fiktivni scenarij ovaj je put tražio upravljanje kriznom situacijom na zamišljenom otoku, uz uporabu tzv. koncepta sveobuhvatnog pristupa, koji uključuje suradnju s nevojnim organizacijama.

U usporedbi s prošlom vježbom, CMX 08, sudjelovanje RH, ovaj put kao članice NATO-a, podignuto je na višu razinu. Nositelj vježbe u ime MORH-a bila je Uprava za obram-

Snimio Domagoj VLAHOVIĆ

beni politiku, uz znatan doprinos GSOSRH. Komentirajući značenje vježbe, uključeni djelatnici smatraju je višestruko korisnom, ne samo za međunarodnu koordinaciju nego i za izgradnju našeg nacionalnog sustava upravljanja krizama. Komponenta MORH-a i GSOSRH provela je vježbu u skladu sa zahtjevima i uspješno primijenila naučene lekcije iz protekle vježbe, te uvježbala, usvojila i uputila se u aktualne standarde i procedure.

D.V.

Konferencija o analizi Nastavnog plana i programa TČI

U zagrebačkoj vojarni "Petar Zrinski", u organizaciji Glavnog stožera OSRH i Hrvatskog vojnog učilišta, 9. i 10. ožujka održana je Konferencija o analizi Nastavnog plana i programa Temeljne časničke izobrazbe (NPP TČI). Na konferenciji su bili zamjenik načelnika GSOSRH kon-

Snimio Domagoj VLAHOVIĆ

traadmiral Zdenko Simičić, ravnatelj HVU-a general-bojnik Mirko Šundov, predstavnici grana i uprava GSOSRH i službi MORH-a povezani s izobrazbom i personalnim poslovima, kao i nekadašnji polaznici Temeljne časničke izobrazbe.

Svrha konferencije bila je temeljna raščlamba NPP TČI radi podizanja kvalitete nastave i njezina čvršćeg uvezivanja s potrebama grana i operativnim sposobnostima OSRH.

Prema riječima generala Šundova, konferencija je trebala dati osvrt na znanja i sposobnosti koje svaki mladi časnik, budući zapovjednik voda, prilikom stupanja na časničku dužnost treba imati nakon provedenih kampova i jednogodišnjeg školovanja na HVU. Nadalje, konferencija je trebala pomoći da se upozna problematika izvođenja specijalističkog dijela izobrazbe te kvaliteta i sadržaj postojećega Nastavnog plana i programa u njegovoj primjeni, i to na temelju povratnih informacija iz postrojbi u kojima se provodi. Također, radom u radnim skupinama bilo je potrebno inicirati prijedloge za dogradnju i poboljšanje postojećeg plana i programa, i to stvarnim upoznavanjem problema, razmjenom ideja i konstruktivnom raspravom koja donosi konkretne zaključke i rješenja. U konačnici, na temelju svih rezultata, svrha je konferencije definirati glavne smjernice za izradu novih nastavnih planova i programa.

D.V.

Zastor je spušten, Zimske olimpijske igre u Vancouveru su stvar prošlosti. Manji dio sportaša vraća se u svoje klubove. Ured, kamion ili puška u ruci - to je ono što ih čeka ...

Jakov Fak - hrvatski olimpijac

Sportaši – vojnici

Najveće i najuspješnije sportske države odavno su shvatile da svojim atletima mogu pomoći osiguravajući im život kroz vojnu službu. Na Zapadu je najčešći slučaj bio da su sportaši tek fiktivno bili vojnici i da su im oružane snage tek redovito uplaćivale mirovinsko i zdravstveno osiguranje a da nisu dolazili na posao, ali su morali redovito trenirati, dok je u Rusiji i Kini bilo drukčije. Sportaši su zaista bili vojnici, ljudi u odorama, koji su tek dio svoje svakodnevne službe posvećivali treninzima.

Danas je ipak malo drukčije, a i manje države prihvatile su takav način rada. Tako je u Vancouveru bilo niz sportaša koji se vode kao vojnici, a u stvarnom su životu zapravo vrhunski sportaši. Uvjetno rečeno, Njemačka (biatlon - Kati Wilhelm,

Tko su sportaši s OLIMPIJS

Zimske olimpijske igre u Vancouveru su završene i stiže vrijeme procjene uspjeha i neuspjeha. Kao i uvijek, bilo je suza radosnica, ali i onih vezanih uz razočaranje. Bilo je slavlja, ali i tragičnih priča poput one o pogibiji mladog Gruzijca Nodara Kumaritašvilija. Statistički gledano, u Vancouveru je bilo 2629 sportaša iz 82 zemlje. Neki od njih ondje su bili samo radi slave, a drugi radi potvrde svojih vrijednosti. Ono što ih još razlikuje jest da je manji dio sportaša odavno osigurao svoju egzistenciju, dok se drugi dio uputio na Olimpijadu s nadom da će svojom kvalitetom dosegnuti razinu na sportskim borilištima kakvu imaju samo odabrani. Tako je između više od 2500 olimpijaca najviše bilo studenata; manji dio su bili profesionalci, a ostatak zaposleni ljudi, slični onima koji sjede u uredima, možda stol do nas.

Janis Mininis - latvijski vatrogasac, bob četverosjed

Magdalena Neuner), Slovenija (biatlon - Klemen Bauer, Teja Gregorin), Austrija (sanjkanje - Veronika Halder; biatlon - Friedrich Pinter), Japan (biatlon - Isa Hide-nori), Bjelorusija (skijaško trčanje - Leonid Karneyenka; alpsko skijanje - Lizaveta Kuzmenak), Latvija (biatlon - Gerda Krulina), Francuska (skijaško trčanje - Karine Laurent Philippot) i Indija (alpsko skijanje - Jamyang Namgial) nagradile su neke svoje sportaše i osigurale im redovita mjesečna primanja vojnom službom. Popis onih koji

Magdalena Neuner - najuspješnija Njemica na Olimpijadi, vojna biatlonka

služe domovini ipak je prevelik da bismo sve spomenuli, pa recimo tako da je u Njemačkoj gotovo trećina olimpijaca u vojsci, dakle njih 50-ak.

Njemački skeletonac Michi Halilović i brzi klizač Marco Weber jesu policajci, a istim poslom bave se i dvojica Talijana, skijaš trkač David Hofer i sanjkaš Armin Zoeggeler. Njima je očito uzor bio Alberto Tomba, slavni skijaš koji je svojedobno zarađivao kao karabinjer.

švedska skijašica Therese Borssén, koja ne radi novca nego radi vlastitog užitka - dizajnira sobe. Kanađanin i alpski skijaš Julien Cousineau je financijski savjetnik, isto kao i Australac Duncan Harvey, koji vozi bob, te britanska kurlingašica Jackie Lochart. Švicarska hokejašica Anja Steinfel je javna bilježnica.

Rijetki su, poput norveškog hokejaša Juhe Kaunismakija, koji je vrstan informatičar i u budućnosti će imati svoju tvrtku, a istim poslom mogao bi

Treba svakako spomenuti i latvijskog vatrogasca Janisa Mininsa (bob), španjolskog farmera Vicenca Vilarrubla (skijaško trčanje) i švicarskog vodoinstalatara Petera von Allmena. Britanka Nicola Minichiello (bob), Francuz Emmanuel Jonnier (skijaško trčanje), Turkinja Tugba Karademir (umjetničko klizanje), Gruzijac Otar Japaridze (umjetničko klizanje) ili Mongolac Khash-Erdene Khurelbataar (skijaško trčanje) samo su neki od njih.

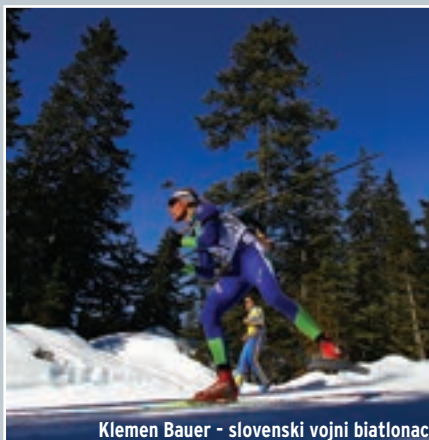

Matthias Guggenberger - austrijski skeletonac, zubni tehničar u vojsci

A gdje su Hrvati?

Najbolji hrvatski olimpijci su studenti. Jakov Fak, Natko Zrnčić Dim i Ana Jelušić tek

KIH IGARA u Vancouveru?

Klemen Bauer - slovenski vojni biatlonac

Carinici, vojni zubari, vatrogasci...

Naravno da ima i vrhunskih sportaša koji nisu u vojsci, primjerice njemačka brza klizačica Daniela Anschutz Thoms, koja je ekonomistica, ili slovačka hokejašica Natalie Babonyova, koja zarađuje u jednoj farmaceutskoj tvrtki. Tu je i

se nakon karijere baviti i četverostruki olimpijski pobjednik, švicarski skijaš skakač Simon Ammann. I najbolji svjetski snowboarder, Amerikanac Seth Wescott dobro živi od svojeg sporta, no uspješan je i kao ugostitelj.

Na Zimskim igrama mogla se pronaći i nutricionistkinja Denise Dupont (curling, Danska), carinica Vesna Fabjan (skijaško trčanje, Slovenija), električar Cedric Grand (bob, Švicarska), psihologinja i pravnica Renate Groenewold (brzo klizanje, Nizozemska), zubni tehničar Matthias Guggenberger (skeleton, Austrija), novinarka Katharina Gutensohn (slobodno skijanje, Austrija), a automobil vam može popraviti Roland Haldi (snowboard, Švicarska). Tu je i jedna slikarica, Jenni Hiirikoski (hokej na ledu, Finska), liječnica Esmé Kamphuis (bob, Nizozemska) i djelatnica osiguravajuće kuće Angelina Jensen (curling, Danska).

su primjeri, no i njima je zapravo glavno zanimanje vrhunski sportaš. Ne samo zato što mogu solidno zaraditi od sporta, nego i zato što za studij i nemaju previše vremena. Našeg srebrnog skijaša Ivicu Kostelića smatraju intelektualcem, no on je više puta naglasio kako u vrijeme dok gradi karijeru nema mogućnosti za studij. Zacijelo će tek nakon završetka profesionalnog bavljenja sportom sjesti u fakultetske klupe.

Naravno, pitanje na koje se teško može dobiti odgovor jest koliko tko od svih navedenih stvarno radi, odnosno tko od njih ima radno vrijeme od osam sati, a koliko je na treninzima? Ipak, činjenica je da u njihovim radnim knjižicama postoje pečati koji im jamče staž i kakvu-takvu mirovinu. Što Sidney Crosby ili Aleksander Ovečkin zarađuju po devet milijuna dolara godišnje u NHL arenama, to nije dio ove priče. Takvih kao oni ipak ima vrlo malo. ■

Jedno od idealnih sredstava za razvoj svih motoričkih sposobnosti jesu pješačke ili mornaričke zapreke. Prilikom njihova svladavanja dolaze do izražaja sve motoričke sposobnosti. Zato zapreke moraju biti osnova specifične kondicijske pripreme svih vojnika

TRENING MOTORIČKIH SPOSOBNOSTI

U strukturi kondicijskog treninga nalaze se motoričke sposobnosti. Motoričke sposobnosti jesu snaga i jakost, brzina, izdržljivost, koordinacija, agilnost, fleksibilnost, ravnoteža, relaksibilnost i vidne sposobnosti. Svaka od tih sposobnosti je važna za razinu kondicijske pripremljenosti. Hijerarhijski poredak ovisi o jednadžbi specifikacije za sport-sku aktivnost.

Nijedna od navedenih motoričkih sposobnosti ne može se i ne smije zapostaviti u kondicijskom treningu. Za razvoj motoričke pripremljenosti koristimo se onim trenažnim operativima koji utječu na kvantitativne (snaga, brzina, izdržljivost i fleksibilnost) i kvalitativne (agilnost, koordinacija, preciznost i ravnoteža) motoričke sposobnosti.

Snagu definiramo kao sposobnost osobe da svladava određeni otpor. Možemo je podijeliti na apsolutnu-maksimalnu, eksplozivnu, pliometrijsku, repetitivnu i statičku snagu.

Brzinu definiramo kao sposobnost brzog reagiranja i izvođenja jednog ili više pokreta, koji se ogledaju u svladavanju što dužeg puta u što kraćem vremenu (Milanović, 2009).

Izdržljivost je motorička sposobnost koja se manifestira tako da osoba može određeno vanjsko opterećenje svladavati što duže. Za izdržljivost su jednako važne funkcionalne sposobnosti (aerobni i anaerobni energetske procesi) i živčano-mišićni procesi.

Fleksibilnost je sposobnost osobe da izvodi pokrete što većom amplitudom. Razvojem fleksibilnosti djelujemo

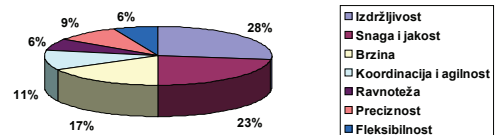
preventivno na ozljeđivanje ligamenata i tetiva, a stabilnost lokomotornog sustava postaje veća.

Agilnost definiramo kao sposobnost brze promjene pravca ili brzine kretanja kao odgovor na vidni, slušni ili neki drugi stimulans. Ta je sposobnost od iznimne važnosti za vojnika u današnjim uvjetima urbane borbe.

Koordinacija je sposobnost upravljanja pokretima cijelog tijela ili njegovih dijelova, a očituje se u brzom i pravilnom izvođenju složenih motoričkih zadataka (Milanović, 2009).

Preciznost je sposobnost koja se očituje u usmjeravanju ili vođenju nekog predmeta prema statičnom ili pokretnom cilju. To je sposobnost kojom vojnik u konačnici neutralizira neposrednu prijetnju.

Ravnoteža je motorička sposobnost, koja se očituje u zadržavanju određenog ravnotežnog položaja.

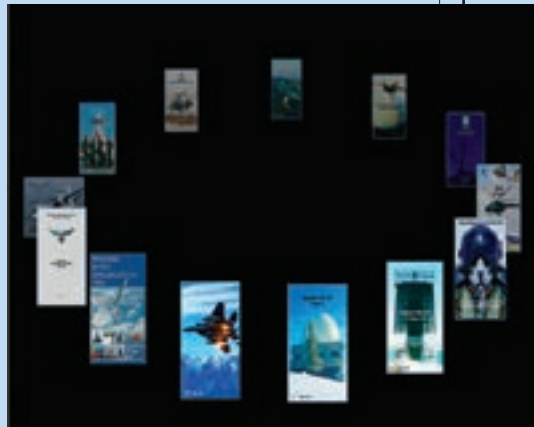
Utjecaj motoričkih sposobnosti na uspješnost pripadnika specijalnih postrojbi

Jedno od idealnih sredstava za razvoj svih motoričkih sposobnosti jesu pješačke ili mornaričke zapreke. Prilikom njihova svladavanja dolaze do izražaja sve motoričke sposobnosti. Zato zapreke moraju biti osnova specifične kondicijske pripreme svih vojnika.

Objašnjavanje metodike za razvoj svake od motoričkih sposobnosti prelazi opseg ovog članka. Zato vas upućujem da se prilikom planiranja i programiranja treninga obvezno savjetujete s kineziologom. Nemojte se oslanjati na savjete kojekakvih raznih "stručnjaka". Kineziologija je znanost koja se bavi čovjekovim kretanjem i pokretom, i samo formalno educirana osoba može vam dati pravi savjet. Uostalom, članom 60. Zakona o športu (NN 7/2006) jasno je propisano tko su osobe koje se mogu baviti stručnim poslovima u sportu.

U sljedećem članku čitajte o treningu funkcionalnih sposobnosti. ■

Leida PARLOV, fotoarhiva HRZ-a i PZO-a

Ovaj pomak na području vojnog izdavaštva donosi višestruke prednosti. Nastavna i druga literatura postaje dostupnija i jeftinija, a virtualni medij pristupačniji, osobito mlađem naraštaju, te svakako zanimljiviji i dinamičniji, a samim time i lakše usvojiv

Virtualnom knjižnicom do svakog pripadnika

Virtualna knjižnica novi je iskorak u izdavaštvu HRZ-a i PZO-a. Riječ je o projektu kojem je svrha omogućiti da sva dosadašnja izdanja Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, zavidnih 50 naslova u nešto više od četiri godine, postanu dostupna i na elektroničkom mediju. Naime, svaka bi se knjiga mogla dobiti na interaktivnom CD-u. Uz tekst na hrvatskom i engleskom jeziku, na CD-u će biti i videoklipovi i fotogalerija. No to je samo dio projekta. Stručno-specijalistički priručnici za obuku, literatura opće tematike kao i posebna izdanja koje publicira HRZ bit će ujedinjeni zajedno sa svim popratnim sadržajima i na multimedijalnom DVD-u. On je izuzetno lagan za pretraživanje te korisnicima, u tekstualnom, slikovnom kao i videomaterijalu, pruža cjelovitu i potpunu informaciju o svakoj temi koja je u pojedinoj knjizi obrađena. Ono što treba posebno istaknuti jest činjenica da je izrada interaktivne knjige na CD-u jeftinija i do 80 posto od klasične tiskane knjige, a može se izraditi u onoliko primjeraka za koliko ima potrebe u danom trenutku.

Projekt je rezultat izuzetnog entuzijazma, kreativosti i angažmana trojice djelatnika: satnika Dejana Frigelja te stožernih narednika Vjekoslava Klobučara i Dražena Kotrbe, a uz punu potporu brigadira Ivana Konca, načelnika stožera HRZ-a i PZO-a i predsjednika vojnoizdavačkog vijeća HRZ-a i PZO-a,

te general-bojnika Vlade Bagarića, zapovjednika HRZ-a i PZO-a. Iskoristiti tehnička dostignuća, knjige učiniti dostupnima što većem broju korisnika i bitno smanjiti troškove bila im je ideja vodilja kad su krenuli u projekt. Autori svih knjiga

- koje nisu namijenjene samo HRZ-u i PZO-u nego mogu poslužiti kao korisno štivo i drugim granama OS-a, ali i svima onima s kojima zajednički odrađuju zadatke, primjerice Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje, s kojom izravno surađuju u PP aktivnostima - jesu pripadnici HRZ-a. U pravilu, HRZ godišnje objavi do 12 naslova, koji, istaknuo je brigadir Konc, imaju svoje mjesto i ulogu u razvoju ove grane OS-a kao i sigurnije provedbe zadataka. Brigadir je upozorio i na kontinuitet izdavačke djelatnosti u HRZ-u i PZO-u te na to da su svi naslovi rezultat i spoj teorije i iskustva, prakse, naučenih lekcija iz Domo-

vinskog rata i stručnosti našega zrakoplovnog kadra.

A da je čovjek ključan u svemu, istaknuo je general Bagarić. Ljudi su motivirani za pisanje jer im to omogućuje, napomenuo je, dodatno praćenje najnovijih postignuća u struci te usavršavanje njih samih, kao i cijelog sustava.

Vojno izdavaštvo HRZ-a će i dalje usavršavati ovaj projekt, a u pripremi su i novi projekti koji će zasigurno biti još jedan iskorak u vojnom izdavaštvu. ■

INOVATIVNI TOP PRED OPERATIVNOM UPORABOM

Napredni topnički sustav CTCA (Cased Telescoped Cannon and Ammunition) kalibra 40 mm, proizvod CTA International, britansko-francuske tvrtke u vlasništvu tvrtki BAE Systems i Nexter Systems, prošao je još jednu važnu fazu. Ugovoren je, za 2011., početak kvalificiranja za potrebe britanske i francuske vojske. Kvalificiranje je strog proces konačnog dokazivanja učinkovitosti, pouzdanosti i sigurnosti. Oružje će se izvrgnuti najtežim mogućim uvjetima, a nakon, vjeruju u tvrtki, uspješna okončanja sustav je spreman za operativnu primjenu. Sustav CTCA počiva na inovativnoj konstrukciji streljiva, naime, projektil je smješten unutar čahure pa cijela granata ima cilindričan oblik, a dimenzijama je između granata kalibra 25 i 30 mm, iako je projektil kalibra 40 mm. Takvo streljivo omogućilo je izradu manjeg topa, koji po dimenzijama odgovara topovima kalibra 30 mm. Sustav CTCA razmatra se za naoružavanje borbenih vozila Warrior i VBCI.

M. PETROVIĆ

Foto: BAE Systems

POLETIO BAT 12

Predstavnici američke tvrtke Northrop Grumman krajem veljače objavili su da su uspješno obavili prve probne letove svog novog taktičkog besposadnog sustava Bat 12. Riječ je o besposadnom sustavu koji je primarno namijenjen za izviđanje iz zraka, lociranje i praćenje zemaljskih ciljeva a uz to zamišljen je kao dodatno komunikacijsko čvorište. Bat 12 se dobrim dijelom temelji na besposadnom sustavu KillerBee, koji je inicijalno razvila tvrtka Swift Engineeringom a potom je Northrop Grumman kupio Swift Engineering te pripadajuća prava za proizvodnju, pri čemu je najavio da će ubuduće sve besposadne sustave označavati imenom Bat.

Letjelica Bat 12 ima raspon krila 3,6 m, a teži dvadesetak kilograma. Za pogon letjelice rabi se motor Hirth koji pogoni petokraki propeler niskog zvučnog potpisa, smješten u zadnjem dijelu letjelice. U T2 Delta žirostabiliziranu kupolu može se smjestiti senzorski indikator pokreta

Foto: Northrop Grumman

zemaljskih ciljeva, kratkovalna infracrvena kamera te ImSAR Nano-SAR-B minijaturni radar. Lansiranje letjelice obavlja se pomoću katapulta, dok se Bat 12 na zemlju spušta pomoću prihvatne mreže.

I. SKENDEROVIĆ

DOLAZI SIRF STARIV

Tvrtka Vincotech počela je tijekom veljače dostavljati GPS module s novim čipsetom SiRF starIV. Oznaka je novog prijamnika A2100, a izgrađen je oko novog čipa GSD4e koji ima mogućnost nadogradnje firmwarea te tehnologiju SiRFaware koja omogućava stalno stanje pripravnosti te bržu navigaciju u realnim uvjetima. Vincotech tvrdi a novi prijamnik A2100 zbog tehnologije SiRFawa-

re stalno prati točno vrijeme, frekvencije i točan položaj satelita pa se podaci o položaju dobiju u samo nekoliko sekundi. Moderna je tehnologija omogućila dodatno smanjenje potrošnje što će u konačnici omogućiti štedljivije GPS uređaje. Uređaj omogućava precizan rad i u teškim uvjetima te ima povećanu otpornost na razna ometanja.

M. PETROVIĆ

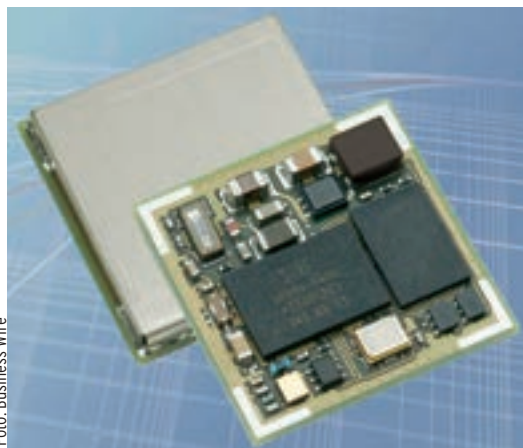

Foto: Business Wire

PRVA MAROKANSKA SIGMA IZLAZI POTKRAJ 2010.

Prva višenamjenska fregata SIGMA (Ship Integrated Geometrical Modularity Concept) namijenjena ratnoj mornarici Kraljevine Maroko trebala bi biti porinuta krajem ove godine u brodogradilištu nizozemske tvrtke Schelde Naval Shipbuilding, dijela grupacije Damen Grup. SIGMA je zaštićeni projektni koncept, koji se temelji na široko rasprostranjenim standardima komercijalne brodogradnje i uporabi standardiziranih modula trupa broda. Tri fregate namijenjene marokanskoj Kraljevskoj mornarici bit će donekle izmijenjene u odnosu na originalni dizajn produljivanjem središnjeg dijela tru-

pa, odnosno dodavanjem novih modula, da bi se omogućio smještaj hangara za helikopter srednje veličine i sustava za blisku protuzračnu obranu MICA. Kako navodi tvrtka Schelde, marokanska mornarica primit će dvije tzv. podinačice SIGMA fregate. Prvi brod u klasi, oznake Sigma 10513, bit će duljine 105 m i istisnine 2 300 t kako bi se iznašao dodatni prostor za smještaj posade od 110 članova, dok će druga i treća fregata, oznake Sigma 9813, imati duljinu 98 m i istisninu 2 100 t te mogućnost smještaja 91 člana posade. Preostale odlike trupa, širina 13 m i gaz 3,6 m, ostat će nepromijenjene. Prema predviđenim rokovima, dostava posljednje fregate u klasi očekuje se tijekom 2012. godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

MANTIS USKORO SPREMAN ZA AFGANISTAN

Foto: BAE Systems

Besposadni sustav Mantis koji zajednički razvijaju britanska tvrtka BAE Systems i ministarstvo obrane Ujedinjenog Kraljevstva trebao bi biti spreman za prva testiranja u Afganistanu. Naime, krajem

2009. završeno je sklapanje prvog prototipa Mantisa, koji se smatra i tehnološkim demonstratorom za daljnja poboljšanja letjelica tog tipa, a potom su vrlo brzo obavljani i prvi probni letovi. Prema oč-

kivanjima razvojnog tima, u Afganistanu bi tijekom 2010. trebalo biti nastavljeno testiranje letjelice.

Mantis je HALE (High Altitude Long Endurance) besposadni sustav, koji je zamišljen kao ISR (Intelligence Surveillance Reconnaissance) platforma za prikupljanje obavještajnih podataka iz zraka, ali i kao borbeni platforma koja će moći nositi navođene projekte zrak - zemlja. Rad na Mantisu je započeo krajem 2007., a sljedeće godine na međunarod-

nom sajmu zrakoplovne tehnike u Farnboroughu je prvi put predstavljena maketa u prirodnoj veličini. Mantis ima raspon krila 22 m, pogonsku skupinu čine dva motora Rolls-Royce RB250B-17 koja bi trebala osigurati vrhunac leta od 16 700 m, dok bi u zraku Mantis trebao boraviti do 24 sata. Svojim dimenzijama, i funkcionalnošću, Mantis bi trebao biti vrlo blizu američkom besposadnom sustavu MQ-9 Reaper (Predator B).

I. SKENDEROVIĆ

BRAZILSKA PODMORNICA PONOVO OPERATIVNA

Podmornica Tapajo (S 33) klase Tupi (Type 209/1400) brazilske ratne mornarice vraćena je u operativnu službu nakon okončanja generalnog remonta u brodogradilištu Arsenal de Marinha do Rio de Janeiro (AMRJ). Brazilska je mornarica početkom veljače objavila da je od 25. do 28. siječnja podmornica prošla potrebna ispitivanja, prije negoli je vraćena u more, odnosno u aktivnu službu.

Podmornica Tapajo četvrta je i posljednja podmornica klase Tupi, izgrađena u razdoblju ožujak 1996. - studeni 1999.

u brodogradilištu AMRJ prema licenci njemačke tvrtke HDW. Modernizaciju torpednog sustava svih podmornica klase Tupi izvela je tvrtka Lockheed Martin ugovorom vrijednim 35 milijuna dolara što je uključilo zamjenu postojećih torpeda novima tipa MK 48.

Gotovo istodobno, brazilska je mornarica objavila da će druga serija od četiri odobalna patrolna broda klase Macae (NAPA 500) nositi imena Marcana, Martinhos, Maragogipe i Mangaratiba. Prvi brod ove klase od prosinca 2009. nalazi

se u aktivnoj službi mornarice dok se drugi brod nalazi u izgradnji te oni čine prvu seriju nove klase OPV-a.

M. PTIĆ GRŽELJ

NOVI FMTV IZ OSHKOSHA

Foto: Oshkosh Corp.

Američka je vojska, nakon određenih peripetija u koje je bila uključena i državna revizija, sklopila ugovor s tvrtkom Oshkosh o proizvodnji nove serije od 23 000 vozila i prikolica serije FMT (Family of Medium Tactical Vehicles). Riječ je o 23 inačice i 17 različitih modela, nosivosti 2,5 i 5 tona. Prva serija obuhvaća dostavu 2 568 vozila i prikolica vrijednih 280 milijuna dolara. To je važan ugovor za Oshkosh koji već proizvodi za američku vojsku

teške kamione Family of Heavy Tactical Vehicles (FHTV). Seriju FMTV je dosad radila tvrtka Stewart&Stevenson, odnosno BAE Systems kad je kupio odjel za vojnu proizvodnju spomenute tvrtke 2007. Oshkosh je načinio više od 70 000 vojnih kamiona te je riječ o vrlo iskusnoj tvrtki na tom području. Osim toga, Oshkosh je osvojio i ugovor za izradu novog tipa lakog oklopnog patrolnog vozila M-ATV.

M. PETROVIĆ

PORINUTA PRVA IRANSKA DOMAĆA FREGATA

Iranska je mornarice 19. veljače tijekom svečanosti u Bandar Abbasu primila u aktivnu službu prvu domaću fregatu imenovanu Jamaran. Izgrađena je pod programom Mowj te su je lokalno označili "razaračem" iako se projekt i njegov vizualni identitet temelji na postojećim i zastarjelim fregatama klase Alvand (Vosper Mk 5) izgrađenim u Velikoj Britaniji tijekom 1960-ih. Iako nije potvrđen naziv klase, neki mediji već su je prozvali klasom Mowj.

Prema izvješću lokalnih medija, istisnina je plovila između 1 420 i 1 500 t što označava veličinu lake fregate ili korvete. Iako novoizgrađena fregata nema hangar za smještaj helikoptera, na krmenom dijelu plovila nalazi se sletna paluba projektirana za helikoptere AB 212. Nova je fregata prvo borbeno površinsko plovilo s helikopterskim kapacitetom te je, kao i prethodnici, opremljena glavnim topom kalibra 76 mm, topovima

kalibra 20 mm i raketnim sustavom Noor AShM te sa šest torpednih cijevi. Isto tako, fregata je opremljena radarski navođenim topom kalibra 40 mm imena Fath-40 domaće proizvodnje te dvama horizontalno postavljenima protuzračnim lanserima SM-1. Druga fregata iste klase trenutačno se nalazi u visokoj fazi gradnje konstrukcije trupa također u brodogradilištu grada Bandar Abbas.

M. PTIĆ GRŽELJ

EC225 - NOVI PROTUPOŽARNI SUSTAV

Tvrtka Eurocopter nedavno je na međunarodnom specijaliziranom sajmu helikopterske tehnike Heli-Expo predstavila svoj novi protupožarni sustav koji je nazvala EC225 Fire-Fighting System. Riječ je o prilagodbi srednjeg taktičkog transportnog helikoptera EC225 (najnoviji derivat u porodici helikoptera Super Puma/Cougar) za zadaće gašenja požara. Posebnost takve prilagodbe jest u činjenici da helikopter ne nosi podvješeno protupožarno vjetro, kao što je u najvećem broju slučajeva bila praksa, nego je spremnik

za vodu pričvršćen na pod transportnog prostora helikoptera. Rješenje vrlo slično onom u slučaju integriranja spremnika za vodu i pjenila na protupožarne avione.

Prema navodima Eurocoptera, cijeli sustav moguće je postaviti na helikopter i skinuti s njega u roku od dvadesetak minuta, ostavljajući time mogućnost da helikopter bude brzo iskoristiv za druge zadaće prijevoza ljudi i opreme. Kapacitet spremnika za vodu je 4 000 litara, a moguće ga je napuniti bez slijetanja, odnosno dok je he-

Foto: EADS

likopter u zalebdenju. Eurocopter smatra da će se time znatno povećati iskoristivost i preciznost helikoptera u gašenju požara, zahvaljujući njihovoj mogućnosti da požarištu priđu s manjom brzinom i na manjoj visini, što posebno do izražaja dolazi u planinskom području. Uz to, ovakvo rješenje ugradnje spremnika za vodu, i pratećeg sustava za upravljanje ispuštanja vode, znatno poboljšava ukupne letne performanse helikoptera tijekom gašenja požara.

I. SKENDEROVIĆ

Pod pojmom “lafet” podrazumijeva se odgovarajuće postolje ili podvozje oružja koje služi za upravljanje cijevi i njezino postavljanje u zadani položaj. Pri tome se ne misli samo na borbeni položaj cijevi nego i sve druge njezine položaje kao što je transportni ili položaj za čišćenje i podešavanje ciljaničkih naprava

ELEMENTI POSTOLJA (LAFETA) TOPNIČKIH ORUŽJA

U dosadašnjim tekstovima o topničkim oružjima prikazane su dvije skupine funkcionalnih dijelova. Prvu su skupinu činili balistički elementi oružja, tj. cijev i drugi dijelovi koji predstavljaju trzajuću masu. Drugu su skupinu činili uređaji hidroelastičnog sustava koji se suprotstavljaju djelovanju trzajuće mase, a istodobno osiguravaju stabilnost oružja tijekom paljbe. U ovom broju bit će prikazani ostali dijelovi topničkog oružja koji služe za integraciju svih drugih elemenata oružja, pa i onih gore spomenutih u jednu cjelinu. Zbog širokog spektra taktičko-tehničkih zahtjeva postavljenih pred topnička oružja, vrlo su raznolika i konstrukcijska rješenja postolja oružja i odgovarajućih

elemenata koji omogućuju brzi i pouzdani transport te vrlo brzu pripremu za paljbu i ponovno vraćanje oružja u transportni položaj. Osim toga što moraju postojati rješenja za brzu manipulaciju oružjem, postoje i zahtjevi za što manjim fizičkim angažmanom poslužiti što znači da mora postojati niz pomoćnih uređaja za olakšanje rada.

Uvođenjem novih materijala, poglavito titanovih slitina konstruktori oružja dobili su vjetar u leđa jer gotovo svaku svoju ideju mogu provesti do realizacije zahvaljujući suvremenim tehnologijama koje to omogućuju. Posljednjih desetak godina svjedoci smo uvođenja zaista zanimljivih i funkcionalnih rješenja u konstrukcijama topničkih oružja.

Gotovo da se gubi percepcija klasičnog topničkog oružja koji su činili cijev i dva kraka lafeta spojena na putnu osovinu. Donedavno je haubica 122 mm D-30 bila iznimka u oslanjanju na tri kraka. Uvođenjem haubice 155 mm M777 dobivamo oslanjanje na 4 kraka pri čemu se dva prednja samo uvjetno zovu stabilizatorima. Donji i gornji lafet, kao i sama kolijevka oružja dobivaju nove neprepoznatljive oblike, ali još uvijek u istoj ulozi kao i kod onih oružja koja su razvijena prije stotinjak godina. U

Foto: USMC

nastavku će za bolje razumijevanje funkcije pojedinih elemenata oružja biti kazano nešto više o svakome od njih.

Pod pojmom "lafet" podrazumijeva se odgovarajuće postolje ili podvozje oružja koje služi za upravljanje cijevi i njezino postavljanje u zadani položaj. Pri tome se ne misli samo na borbeni položaj cijevi nego i sve druge njezine položaje kao što je transportni ili položaj za čišćenje i podešavanje ciljničkih naprava. Radi boljeg razumijevanja određeni sklopovi oružja mogu se funkcionalno razvrstati u dvije skupine koje se nazivaju gornji lafet i donji lafet.

U skupinu dijelova gornjeg lafeta možemo ubrojiti: tijelo gornjeg lafeta, kolijevku, naprave za pozicioniranje cijevi po smjeru (azimutu), naprave za pozicioniranje cijevi po elevaciji, izravnjače, štitove i dr.

Skupinu dijelova donjeg lafeta čini: tijelo donjeg lafeta, lafetska ili putna osovina, gibnjevi, kotači, krakovi, balansi i niz drugih sitnih isključivača, blokada i sl.

Lafet oružja mora osigurati određene zahtjeve postavljene pred oružje, a oni su sljedeći:

- oružje pri opaljenju mora biti stabilno i nepokretno,
- mora biti postignuta tražena točnost oružja te postignuto dovoljno brzo usmjerenje cijevi bez potrebnih zastoja neovisno o temperaturnim uvjetima,
- mora se osigurati što veće područje paljbe u vertikalnoj i horizontalnoj ravnini bez promjene položaja,
- lafet oružja mora biti dovoljno izdržljiv i siguran u radu,
- mora osigurati lagano i jednostavno rukovanje oružjem,
- mora imati veliku prohodnost po terenima svih kategorija,
- mora omogućiti velike brzine prevoženja oružja,
- mora omogućiti kretanje oružja po velikim nagibima, kosinama i naglim zavojima te imati sposobnost brze promjene smjera kretanja,
- mora omogućiti brzu pripremu oružja iz transportnog položaja u borbeni i obrnuto,

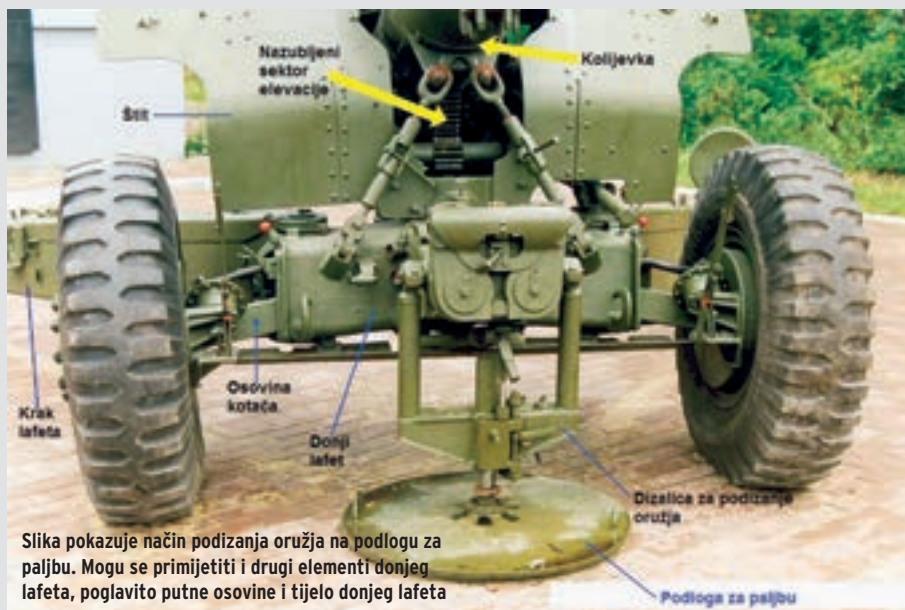
- mora oružju omogućiti sposobnost prijevoza različitim oblicima transporta (brod, željeznica zrakoplov...) i dr.

Gornji lafet

Tijelo gornjeg lafeta obično je sastavljeno od dva nazubljena sektora ugrađena na platformu koja je na odgovarajući način spojena na glavnu ili stožernu osovinu preko koje se gornji lafet povezuje s donjim lafetom. Obično je izrađeno od lijevanog čelika, a može biti i zavareno od odgovarajućih oblika čeličnih ploča, a u novije vrijeme i aluminijevih i titanovih slitina. Mora biti konstrukcijski prilagođeno za prihvat drugih pomoćnih uređaja kao što su mehanizmi za pozicioniranje po smjeru

valjkaste kotrljače koje služe za njegovo dodatno oslanjanje na tijelo donjeg lafeta. Postoje različita rješenja spojeva stožerne osovine s donjim lafetom budući da je ona izložena otežanim uvjetima održavanja i podmazivanja jer je najčešće zaklonjena drugim pomoćnim uređajima, a položajno je izložena slijevanju vode i zadržavanju nečistoća oko samog uležištenja.

Kolijevka je posebno prilagođeni dio gornjeg lafeta po kojemu ili u kojemu na odgovarajući način klizi cijev oružja pri trzanju i vraćanju, a u nju su smješteni elementi hidroelastičnog sustava. Mora imati odgovarajuća uležištenja koja se nazivaju ramena kolijevke preko kojih je povezana s tijelom gornjeg lafeta

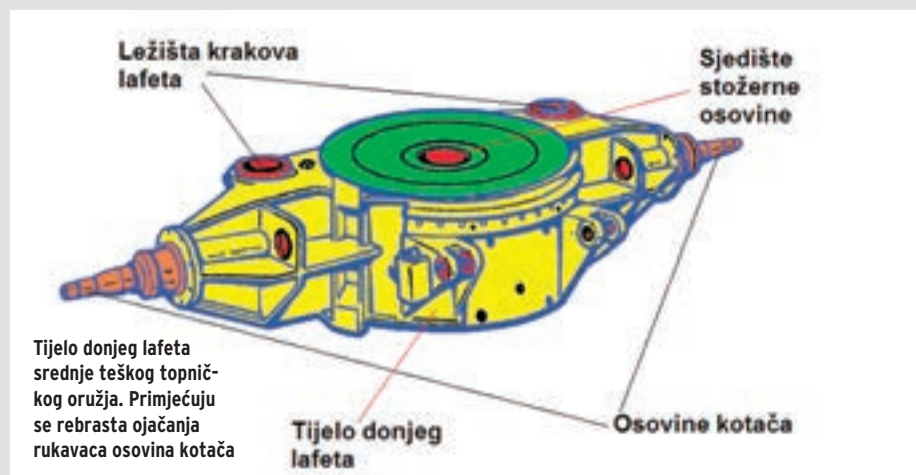
Slika pokazuje način podizanja oružja na podlogu za paljbu. Mogu se primijetiti i drugi elementi donjeg lafeta, poglavito putne osovine i tijelo donjeg lafeta

i elevaciji, izravnjači, ciljničke naprave, a u novije vrijeme sve više pomoćnih uređaja sustava za upravljanje paljbom i drugih servouređaja. Kako se tijelo gornjeg lafeta zakreće u donjem lafetu lijevo i desno (obično 20°-35° L i D), a kod protuzrakoplovnih oružja i 360°, moraju postojati odgovarajući elementi prijenosa oko okomite osi, tj. stožerne osovine. Budući da se kod opaljenja na glavnu stožernu osovину prenose velike sile, ona mora biti uležištena posebnim opružnim i podesivim uležištenjem za ublažavanje impulsa trzanja te poništavanje mrtvih hodova. Jednako tako tijelo gornjeg lafeta ima ugrađene

i omogućuje nagnjanje ili elevaciju trzajućeg sklopa. Na oružjima možemo zamijetiti načelno dva oblika kolijevki, i to cilindričnog oblika poput ogrlice i profiliranog ili koritastog oblika s odgovarajućim kliznim stazama. Cilindrična kolijevka u obliku ogrlice ima veću krutost i pogodnija je za prihvat elemenata hidroelastičnog sustava koji često s njom čini jednu cjelinu. Odvođenje topline s cijevi oružja koja se razvija pri paljbi, kod takvih ogrlica je sporije, a zbog brzog zagrijavanja cijevi dolazi do otapanja masti za podmazivanje pa je stoga osjetljivija za održavanje od koritaste. Ležajevi za uležištenje ramena kolijevke

na tijelo gornjeg lafeta zbog prijenosa velikih i impulsnih opterećenja zahtjevne su konstrukcije. Obično su klizni ili igličasti, a mogu biti izvedeni s podešavanjem opterećenja. Tako kod nekih oružja postoji dvostupanjsko uležištenje pri čemu je kolijevka pri mirovanju cijevi oslonjena na jednom stupnju ležaja, a kod paljbe se dodatno oslanja na drugi stupanj ležaja. Os ramena kolijevke je istodobno središte nazubljenog sektora koji može biti učvršćen i na kolijevku umjesto na tijelo gornjeg lafeta. Dimenzije i oblik kolijevke povezani su s dužinom trzanja, oblikom i dimenzijama nagibnog sklopa, kao i idejom samog konstruktora (ili tradicijom).

Naprave za pozicioniranje cijevi po smjeru obično su navojnog ili sektorskog tipa. Kod navojnog tipa riječ je o

navojnom vretenu koje se okretanjem ručice mehanizma skraćuje ili produžuje zbog čega dolazi do zakretanja tijela gornjeg lafeta u odnosu na donji lafet oko okomite osi. Takvi su mehanizmi jednostavne konstrukcije i sigurni u radu, ali su spori pa se moraju ugrađivati navojna vretena s dvostrukim korakom ili se pribjegava brzini pokretanja povećati na drugi način. Samokočivost mehanizma se postiže primjenom kuta navoja manjeg od 2 stupnja što se pokazalo dobrim rješenjem. Konstruktori ga zbog sporosti i neravnomjernog rada izbjegavaju ugrađivati u svoje konstrukcije oružja, posebno kada je u pitanju neki oblik servopokretanja.

Kod novijih oružja sve više su u primjeni mehanizmi sektorskog tipa, a zbog pužnog prijenosa nema poteškoća oko samokočivosti i poništenja mrtvih hodova. Riječ je o složenijim i skupljim mehanizmima, ali prednosti uporabe to opravdavaju. Nazubljeni je sektor učvršćen na tijelo gornjeg lafeta i na odgovarajući način uzubljen u pužni spreg. Ručica za pokretanje mehanizma je uvijek spojena s gornjim lafetom tako da poslužitelj može pokretanjem ručice mehanizma pratiti i ciljnik napravu koja je također na tijelu gornjeg lafeta. Naprava omogućuje brzo isključivanje pužnog spoja što je potrebno kod zakretanja cijevi u transportni položaj iznad skupljenih krakova lafeta. Brzina promjene smjera je oko 1,5°/s dok je kod PZ topova oko 15°/s kada je u pitanju

ručni pogon dok je kod automatiziranog rada ta brzina znatno veća. Slaba strana ovih mehanizama jest otežana zaštita nazubljenog sektora koji je izložen djelovanju prašine i vlage, a pri trzanju oružja javlja se veliko opterećenje na samom ozubljenju.

Naprave za pozicioniranje cijevi po elevaciji su gotovo uvijek sektorskog tipa pri čemu je zupčasti spoj najčešće s ravnim zupcima. Brzina ručnog pokretanja cijevi po elevaciji je do 1°/s dok je kod PZ topova 7°/s do 10°/s. Sila djelovanja na ručicu za pokretanje ne bi smjela biti veća od 80 N, no ona se propisuje tehničkim uvjetima uporabe oružja. Vrlo bitni uvjet pri konstruk-

ciji tih mehanizama jest mogućnost otklanjanja mrtvih hodova te postizanje samokočivosti mehanizama u željenom položaju bez obzira na postignutu elevaciju cijevi ili napunjenost oružja.

Izravnjači imaju ulogu izravnati moment sile koji nastaje zbog toga što je težište trzajuće mase pomaknuto ispred ramena kolijevke. Naime, zbog stabilnosti oružja pri paljbi, pa i u transportu nastoji se imati što nižu siluetu oružja. No, niska silueta oružja povezana je s problemom dužine trzanja, da bi bilo što više mjesta za trzanje kada je cijev podignuta u određenu elevaciju. Zbog takva neuravnotežena razmještaja trzajuće mase u odnosu na ramena kolijevke nužno je imati potrebne uređaje za uravnoteženje koji se u topništvu nazivaju izravnjači. Ovisno o radnom ili elastičnom mediju izravnjači mogu biti opružnog ili hidropneumatskog tipa. Izravnjač se s jednim krajem učvršćuje za gornji lafet, a drugim za kolijevku. Kako se promjenom elevacije mijenja i veličina sile izravnjača i veličina kraka u odnosu na ramena kolijevke, nije moguće ravnomjerno uravnotežiti nagibni sklop u području svih kutova elevacije. Stoga izravnjač u jednom području elevacije pomaže više, a u drugom manje. Najveća sila je kod nulte elevacije, odnosno depresije, pa se stoga u mirovanju preporučuje držati cijev oružja u najvećoj elevaciji jer su tada izravnjači rasterećeni. Izravnjači se na različite načine mogu ugraditi na topnička oružja. Načelno, ovisno o tome gdje su učvršćeni u odnosu na ramena kolijevke mogu biti potiskujućeg ili poteznog tipa. Najčešće se ugrađuju dva izravnjača, sa svake strane cijevi po jedan, ali ima slučajeva i s jednim i s više izravnjača. Jednako tako postoje različita rješenja regulacije sile izravnjača bili oni opružni ili hidropneumatski kako bi rad posluge bio što lakši.

Štitovi oružja se sve manje primjenjuju što je i razumljivo budući da je djelovanje topničkih oružja na daljina i po nekoliko desetaka kilometara pa je prava rijetkost potreba zaštite

posluge od protivničke paljbe. Nova topnička oružja nisu ni opremljena štitovima. Načelno, zadaća štitova u starijim konstrukcijama oružja bila je zaštita od puščane paljbe i djelovanja fragmenata topničkih projektila ili mina. Današnja uloga štita je zaštititi poslugu od djelovanja barutnih plinova reaktivnih ili aktivno-reaktivnih plinskih kočnica te zaštita od komada zemlje ili kamena koje mogu pokrenuti barutni plinovi iz plinske kočnice susjednih oružja.

Donji lafet

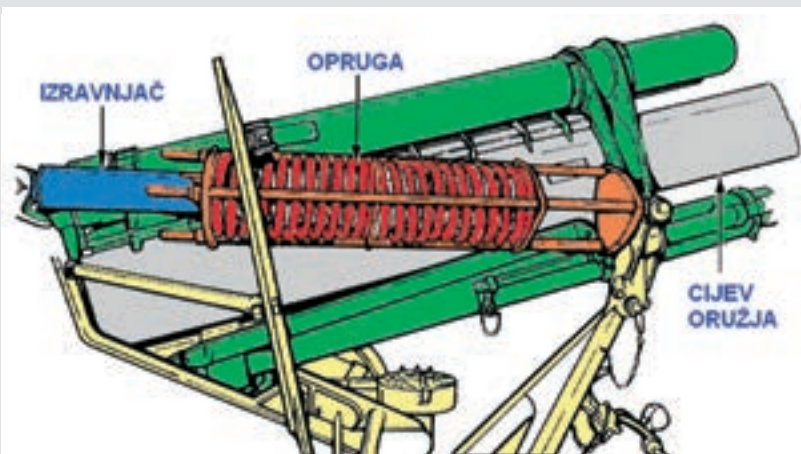
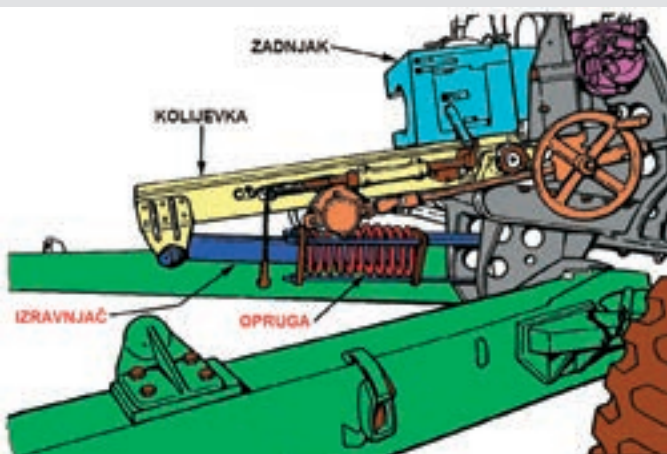
Na tijelo donjeg lafeta je preko stožerne osovine spojen gornji lafet oružja. Tijelo donjeg lafeta obično je konstruirano u obliku masivnog postolja kutijastog ili sličnog oblika s rebrastim ojačanjima preko kojega se prenosi impuls trzanja do krakova lafeta, a preko njih na tlo ili

druge, mora osigurati krutu vezu oružja s podlogom pri paljbi.

Lafetska osovina je pored cijevi oružja jedan od najopterećenijih dijelova oružja, kako pri paljbi tako i u transportu. Kod manjih i srednjih oružja preuzima ulogu donjeg lafeta. Može biti konstruirana kao jednodijelna ili višedijelna što ovisi o ogibljenju. Jednodijelna su rješenja obično kod starijih oružja koja su imala ugrađene lisnate gibnjeve, dok su višedijelne obično kod izvedbe ovjesa torzijskim gibnjevima. Spoj osovine i gibnja obično mora imati izvedbu koja omogućuje blokadu gibnjeva ili tzv. isključivače da bi oružje pri paljbi bilo kruto, odnosno što stabilnije. Ogibljenje današnjih topničkih oružja je vrlo promišljeno jer se kotači oružja prilikom pripreme oružja za paljbu moraju podići s tla, a oružje se obično oslanja na od-

amortizera da bi omogućavao što manje naginjanje i njihanje oružja pri vožnji neravnim terenom.

Kotači suvremenih topničkih oružja su standardni automobilski kotači, kako u pogledu naplataka tako i pneumatika. Pneumatici mogu biti sa zračnicom ili ispunom od tvrde spužvaste gume. Novija oružja imaju tzv. run-flat umetke kako bi se mogla nastaviti vožnja i s probušenim pneumatikom. Puno gume su pogodnije u borbenim uvjetima, ali nisu pogodne za čuvanje niti za brzu vožnju jer se zbog trenja materijala ispuše griju. Kod težih oružja mogu se zamijetiti i dvostruki kotači na svakoj osovine ili čak po dvije osovine da bi se smanjio specifični tlak oružja na podlogu. U prijašnjim vremenima, poglavito ratnim, za kotače vučnih oružja rabili bi se dostupni ili odbačeni dijelovi drugih

Načini i mjesto ugradnje različitih vrsta izravnača na različite konstrukcije oružja

odgovarajuće oslonce. Kod lakih oružja ulogu donjeg lafeta preuzima lafetska osovina dok je kod većih oružja taj element vrlo zahtjevne konstrukcije. Ovisno o izvedbi oružja, tijelo donjeg lafeta može biti lijevano ili zavarene konstrukcije, a u novije doba dolazi do izražaja kombinacija zavarivanja lijevanih poluproizvoda.

S prednje strane tijela obično se ugrađuje nazubljeni sektor mehanizma za pozicioniranje cijevi po smjeru. Na stražnjoj strani s lijeve i desne strane nalaze se otvori za vezu tijela i krakova lafeta.

Dakle, donji lafet s jedne strane služi kao oslonac okretnih dijelova oružja, a s

govarajuću podlogu upravljaju ručno ili hidrauličnim pogonom.

Gibnjevi na oružju imaju istu ulogu kao i na automobilu. Učinkovitost i kvaliteta gibnjeva izravno povećavaju performanse oružja u pogledu ispunjenja zahtjeva brzine prevoženja, a osim velike brzine prevoženja po uređenim cestama, moraju udovoljiti zahtjevu svladavanja zahtjevnih terenskih uvjeta. U tom kontekstu pristupa se i izboru pneumatika za ugradnju na oružja. Isključenje gibnjeva najčešće je riješeno automatski širenjem i sklapanjem krakova oružja. Najčešće je u primjeni neovisni ovjes, što znači da svaki kotač oružja ima svoj podsustav opruge i

oružja. Tako ima slučajeva da su se rabili potporni kotači tenkova ili drugih gusjeničkih vozila.

Krakovi

Vučna topnička oružja za postizanje potrebne stabilnosti pri paljbi najčešće imaju ugrađena dva kraka lafeta, a rjeđe se susreću konstrukcije s trokrakim lafetom. Kod PZ topova najčešće oslanjanje je na tri odnosno četiri kraka. Osnovna uloga krakova lafeta jest postizanje zadovoljavajuće stabilnosti i nepomičnosti oružja za vrijeme paljbe. Krakovi oružja kada su sklopljeni imaju ulogu rude za vuču pomoću koje se oružje spaja za vučno vozilo u transportni položaj.

Dvokrake konstrukcije oružja se oslanjaju na dva kraka i na dva kotača čiji se gibnjevi u cilju potrebne krutosti isključuju. Neka se oružja u borbenom položaju podižu na odgovarajuću podlogu da bi se kotači odvojili od tla, a oružje tada ima zapravo oslonac na tri osnovne točke. Prilikom paljbe krakovi su opterećeni na savijanje i tlak pa se prema tome radi i njihov proračun. Budući da su najveći momenti savijanja na spoju kraka s donjim lafetom, odnosno lafetskom osovinom, ugrađuju se odgovarajuća ojačanja. Krakovi se izrađuju od čeličnih limova savijenih u različite oblike s odgovarajućim ojačanjima na

koja se uvjetno naziva mala lopata i s takvim oslanjanjem oružje može ostvariti paljbu s tvrdog tla (kamenje, smrznute površine, pločnik i sl.). Za meke podloge rabe se velike lopate koje se mogu vrlo jednostavno nataknuti na male lopate i tako povećati površinu oslanjanja oružja. Velike lopate kada nisu u funkciji skidaju se i ugrađuju bočno na krak lafeta ili se jednostavno preklapaju.

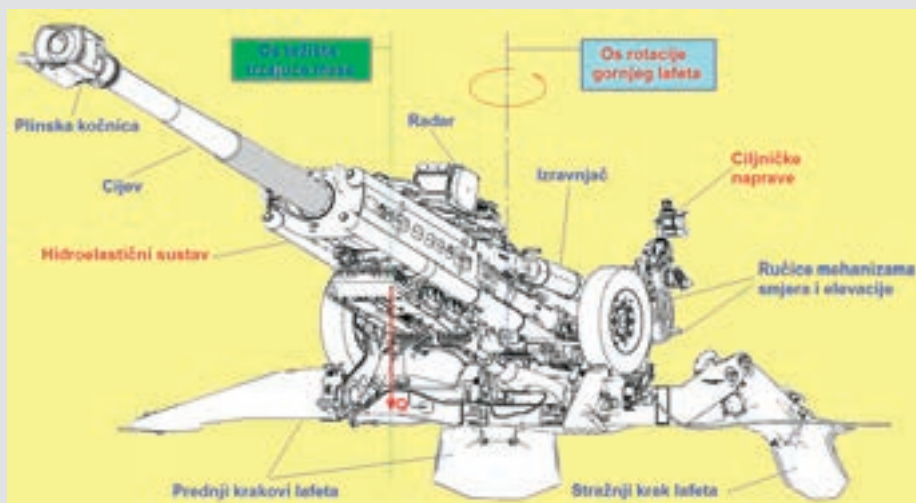
Kod konstrukcija PZ topova krakovi se na odgovarajući način teleskopski izvlače iz svog transportnog položaja ili se preklapaju u uzdužnu os oružja, da bi oružje u transportu bilo što uže. Da bi se ubrzao rad posluge pri postavljanju

koja se pri paljbi dižu na odgovarajuću podlogu zapravo imaju oslanjanje na tri točke pa izostaje potreba za balansom, ali uležištenje dizalice podloge mora imati zglobnu vezu. Balansi se izvode najraznovrsnijim konstrukcijskim rješenjima, kao što su i najraznovrsniji oblici njihova uključivanja/isključivanja budući da u transportu oružja moraju biti isključeni.

Zaključak

U dosadašnjim člancima o opisu elemenata topničkih oružja upoznali smo se sa svim osnovnim dijelovima koji čine vučno topničko oružje. Radi lakšeg razumijevanja prikaz je obrađen prema određenim skupinama dijelova i njihovoj funkcionalnosti. Mogu se primijetiti različiti pristupi u konstrukciji pojedinih sklopova s obzirom na vremensko razdoblje njihova pojavljivanja. Budući da su taktičko-tehnički zahtjevi topničkih oružja sve zahtjevniji, mogu se primijetiti i određeni trendovi u razvoju topničkih oružja. Kod oružja se traže što veći dometi što je balistički povezano s većom dužinom cijevi, a istodobno se od njih traži sve veće smanjenje mase kako bi bila pogodna za različite oblike transporta. Na primjeru haubice 155 mm M777 vidimo postizanje smanjenja ukupne mase za 42% u odnosu na svojeg prethodnika haubicu 155 mm M198 kako bi bila pogodna za zračni transport. Ispunjenju tih zahtjeva prilagođavaju se i drugi elementi oružja, od vrlo složenih kao što su hidroelastični sustavi do vrlo jednostavnih kao što su oslonci krakova lafeta. U prikazanom materijalu nije bilo riječi o tendencijama razvoja novih oružja s promjenjivim volumenom barutne komore te nastojanjima uporabe univerzalnih barutnih punjenja (modularnih) u različitim oružjima bez obzira na njihov kalibar cijevi.

Iskustva stečena u borbenim operacijama iz kriznih područja zasigurno se ugrađuju u razvojna rješenja oružja koja će tek ugledati svjetlo dana. O razvoju novih rješenja u konstrukcijama topničkih oružja više u nekom od sljedećih brojeva. ■

Slika prikazuje pomak osi težišta trzajuće mase u odnosu na os stožerne osovine, odnosno osi rotacije oružja po smjeru, zbog čega su potrebni izravnači

pojedinih mjestima na koja se ugrađuju odgovarajući nosači ili mehanizmi. (npr. za prihvat dizalica i drugih spojnic). Poprečni presjek kraka lafeta najčešće je kvadratnog presjeka, a kod nekih oružja je okrugli. Kod topničkih oružja koja se oslanjaju na dva kraka, na njihove stražnje krajeve se ugrađuju odgovarajuće lopate koje imaju cilj povećati površinu oslanjanja da bi se povećao specifični tlak i bilo smanjeno propadanje krakova dublje u tlo prilikom paljbe.

Kod trokrakih i četverokrakih konstrukcija krakovi se svojim stražnjim donjim dijelom oslanjaju na svojevrstnu platformu koja se dodatno osigurava klinovima. Obično krak na svom završetku ima izvedenu osnovnu površinu za oslanjanje

PZ oružja u borbeni položaj, rabe se odgovarajuće dizalice, a kod novijih oružja i daljinski upravljani servomotori.

Balansi oružja služe za ravnomjerno oslanjanje oružja na paljbenom položaju. Oni predstavljaju zglobnu vezu između lafetske osovine (tijela donjeg lafeta) i krakova lafeta. Naime, poznato je da se svako tijelo može uvijek stabilno osloniti na površini u najmanje tri točke. Pri postavljanju oružja u borbeni položaj postoje četiri točke oslanjanja (dva kotača + dva kraka lafeta) te postoji mogućnost da jedan od njih bude neopterećen. Ugradnjom balansa dvije se od četiri točke oslanjanja reduciraju u jednu čime se dobije uravnotežen sklop. Može se zaključiti da oružja

Iračka je vlada potkraj prosinca održala drugi krug aukcija za dodjelu koncesija na svojim najvažnijim naftnim poljima. Natječaj je prema očekivanju, polučio veliko zanimanje naftnih kompanija budući da su iračke naftne zalihe sa 115 milijardi barela, četvrte po veličini na svijetu

KONCESIJE NAD IRAČKOM NAFTOM

Iračka je vlada potkraj prosinca 2009. godine održala drugi krug aukcije za dodjelu koncesija na svojim najvažnijim naftnim poljima. Natječaj je obilježio veliko zanimanje naftnih kompanija iz raznih država. Razlog za to je bjelodan, iračke naftne zalihe sa 115 milijardi barela, četvrte su po veličini na svijetu. Iračko ministarstvo nafte nužno treba angažman stranih kompanija da bi svoju naftnu industriju, koja je teško stradala tijekom dva desetljeća ratova i jednog desetljeća gospodarske blokade, a posebno tijekom nestabilnosti posljednjih godina, postavilo na noge.

Danas Irak dnevno proizvede 2,4 milijuna barela nafte, no iračka vlada ima

iznimno ambiciozan cilj znatno povećati proizvodnju idućih godina, tako da do 2017. godine iznosi sedam milijuna barela dnevno, čime bi Irak preskočio niz država izvoznica nafte. Osim nafte, Irak ima i goleme pričuve prirodnog plina te bi u budućnosti mogao imati važnu ulogu i u plinovodu Nabucco, koji je još u fazi projekta, a koji bi preko Turske trebao transportirati plin s Bliskog istoka u Europu.

Pobjednici kompanije iz Kine i Rusije

Aukcije u Bagdadu su bile jedan od najvećih takvih natječaja u 150 godina naftne industrije. Ranije raspisani

Veliki dio kolača pripao je kineskim i ruskim kompanijama

natječaj za dodjelu iračkih koncesija je dijelom propao zbog odustajanja naftnih kompanija nezadovoljnih uvjetima koje je ponudio Irak, te su u prvom krugu natječaja samo naftna polja Rumaila, zapadna Qurna 1 i Zubair našli koncesionare. Naime, iračka je vlada, pod pritiskom nacionalista u parlamentu koji su tvrdili da će se nacionalno bogatstvo rasprodati u besćenje, ponudila prenisu naknadu za crpljenje po barelu nafte što je otjeralo velike naftne kompanije. Ovaj krug aukcija će za određeno vrijeme vjerojatno biti i posljednji, budući da su za ožujak u Iraku predviđeni izbori.

U drugom krugu aukcije, u oštroj konkurenciji 44 međunarodne kompanije, koncesiju na veliko naftno polje Majnoon je na 10 godina dobio konzorcij najveće naftne kompanije na svijetu, britansko-nizozemskog Royal Dutch Shella i malezijskog Petronasa. Majnoon je nakon Rumaile i zapadne Qurne najveće iračko naftno polje, koje s planiranom proizvodnjom nafte od 1,8 milijuna barela dnevno, ima potencijal proizvodnje veći od glavnine država svijeta (s iznimkom najvećih izvoznika). U Majnoonu su Shell i Petronas odni-

Sigurnost u proizvodnji nafte je najveći problem - irački vojnik čuva rafineriju u Najafu

jeli pobjedu ispred francuskog Totala te kineske naftne kompanije CNPC. Iznos koji će britansko-malezijski konzorcij dobivati za crpljenje nafte je 1,39 dolara po barelu, što je još uvijek više od ponude od 1,15 dolara na koju je pristao Lukoil za polje zapadna Qurna 2, no, koje će mu još uvijek vjerojatno osigurati pristojnu zaradu. Analitičari smatraju da su naftne kompanije pristale na niske uvjete samo da bi uspostavile poslovanje u Iraku, te da bi u budućnosti ipak osigurale izdašnije ugovore.

Još jedno veliko naftno polje Halfaya na jugu Iraka, s procijenjenim naftnim zalihama od četiri milijarde barela je pripalo konzorciju predvođenom kineskim CNPC, a u kojem se još nalaze i Petronas, odnosno francuski Total. Ovo naftno polje ima manji potencijal proizvodnje od Majnoona te se konzorcij obvezao da će dnevno crpiti oko pola milijuna barela. Iznos koji će konzorcij dobivati po barelu je 1,4 USD. Najveće iračko naftno polje Rumaila s potencijalom za proizvodnju čak 2,85 milijuna barela dnevno još je na aukcijama u lipnju pripalo konzorciju britanskog BP-a i kineskog CNPC uz naknadu 1,90 dolara po barelu. Dva najriscantnija i najmanje izdašna polja Qayara i Najmah, koja se nalaze blizu nestabilnog grada Mosula, pripala su angolskoj kompaniji Sonangol koja će dobivati čak pet, odnosno šest USD po barelu.

Rezultati aukcija donijeli su više iznenađenja te pojavu novih globalnih igrača na tržištu nafte; to su, prije svega, kineski CNPC, zatim ruski Lukoil te malezijski Petronas. Među dobitnicima koncesija su i naftne kompanije iz manjih zemalja kao što su spomenuta Malezija, Turska i Angola. No vjerojatno najveće iznenađenje predstavlja razmjerno mali udio u iskorištavanju iračkih naftnih zaliha koji je pripao američkim kompanijama. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr)

MODIFICIRANE NJEMAČKE TERETNE PODMORNICE

Nakon početne inicijative i senzacionalnih uspjeha koje su njemačke podmornice postigle u početnoj fazi I. svjetskog rata, Kriegsmarine je počela sve više gubiti dah i taktičku inicijativu. To je Velikoj Britaniji dalo dovoljno predaha da konsolidira svoje pomorske snage i njihovu organizaciju. Niz mjera koje su Britanci poduzeli na moru počelo je davati rezultate čije su se posljedice počele osjećati i na kopnenim frontama. Jedna od najvažnijih mjera koju je britanska mornarica poduzela bilo je ostvarivanje pomorske blokade i sprečavanje dotoka strateških materijala, sirovina i hrane morskim putovima u njemačke luke. Nedostatak strateških materijala postajao je svakim danom sve veći problem te je sredinom 1915. godine počeo poprimati zabrinjavajuće razmjere. Potaknuti time, u industrijskim se krugovima nametnulo logično mišljenje o podvodnom probijanju pomorske blokade posebno konstruiranim podmornicama. No, problem je bio financiranje takvog programa budući da je Njemačka ionako

izdvajala pozamašna financijska sredstva za izgradnju svog vojnog podmorničarskog programa. U opisanom političko - ekonomskom okruženju zanimanje za financiranje takvog programa našli su brodski osiguravatelj Norddeutsche Lloyd i središnja državna Deutsche bank.

Početkom studenog 1915., pod financijskim patronatom spomenutih institucija osnovano je društvo pod nazivom Deutsche Ozean-Reederei GmbH, koje je brzo dobilo dozvolu za rad od njemačkog ministarstva za industriju. Na čelo tog društva bio je postavljen Rudolf Erbach. Društvo je osnovano da bi u suradnji s vodećim njemačkim konstrukcijskim uredima konstruiralo i predložilo projekt podmornice sposobne za transport najmanje 600 tona korisnog tereta, s dovoljno velikom autonomijom i doplovom da može taj teret transportirati iz svih luka na istočnoj obali sjevernoameričkog kontinenta. ■
(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr)

U vremenima kada je britanska mornarica uspjela blokirati gotovo sve pomorske putove prema Njemačkoj, Norddeutsche Lloyd i Deutsche bank otpočele su razmišljati i proučavati mogućnost financiranja realizacije transportne podmornice koja bi bila u stanju prevoziti strateške sirovine, ponajprije iz SAD-a

Članci u podlistku, isključujući ideološke konotacije bilo koje vrste, donose samo okrutne životne priče iz djelovanja istaknutih hrvatskih lovačkih pilota u različitim vojskama i ratovima...

PILOTI S ELITNIM STATUSOM (II. DIO)

Miroslav Ferić (prvi s lijeva) borio se u Bitki za Britaniju s osam potvrđenih pobjeda u sklopu poljske eskadrile RAF-a

Vrlo brzo nakon početka II. svjetskog rata, u Hrvatskoj jača hrvatski partizanski pokret, koji će s vremenom stvoriti snažnu i mnogobrojnu vojsku, presedan u okupiranoj Europi. Uskoro će velik broj hrvatskih zrakoplovaca prijeći na stranu zapadnih saveznika pa oni postaju prvi letači i zapovjednici zrakoplovnih postrojbi hrvatskih antifašističkih snaga. U tom smislu ističu se prvi partizanski piloti Franjo Kluz i Rudi Čajavec, koji su svojim preletom iz sastava zrakoplovstva NDH omogućili osnivanje partizanskog zrakoplovstva i njegovih prvih bojnih djelovanja. Partizansko zrakoplovstvo ipak nije dalo zračnih asova, a razlog tome je u početku bila neopremljenost.

Hrvati zapovijedaju i lete u partizanskim eskadrilama, onima stvorenim u

okrilju britanskog R.A.F.-a ili ustrojenima uz pomoć Rusa. Mnogo je manje Hrvata steklo ugledni naslov zračnog asa na strani zapadnih saveznika. Ipak, treba brižno potražiti letače hrvatskog podrijetla u popisima stranih zračnih asova, a svakako treba provjeriti podrijetlo **Karla J. Luksica**, američkog pilota i asa u danu iz II. svjetskog rata, i **Stevena N. Gericka**. Lukšić je imao 8,5 pobjeda, a Stjepan Gerić ukupno pet.

Zlatko Stipčić hrvatski je zračni as iz II. svjetskog rata s 13 priznatih zračnih pobjeda. Prvu pobjedu upisuje u Travanjskom ratu kao pripadnik zrakoplovstva Kraljevine Jugoslavije, kada ruši jedan njemački bombarder i oštećuje talijanski. Ostalih dvanaest pobjeda postiže na Istočnom bojištu protiv sovjetskih pilota.

Tomislav Kaulzarić hrvatski je zračni as iz II. svjetskog rata s 11 priznatih zračnih pobjeda. Prvu zračnu pobjedu postignuo je za račun Kraljevine Jugoslavije još u Travanjskom ratu, kada, već prvog dana borbi, rano u zoru nad Beogradom ruši njemački bombarder Messerschmidt Bf110. Ostalih deset pobjeda postignuo je na Istočnom bojištu ratujući protiv Sovjeta.

Varaždinar **Vladimir Ferencina**, dvostruki zračni as, postignuo je prvu hrvatsku pobjedu na Istočnom bojištu. Zapovijedao je eskadrilom bombardera zrakoplovstva Kraljevine Jugoslavije i lovačkim legionarskim jatam zrakoplovstva NDH na Istočnom bojištu. Na sam dan pada Zagreba prelijeće partizanima i završava na trogodišnjoj robiji. Iz zatvora izlazi 1948., kada

Jugoslavija raskida veze sa Sovjetskim Savezom i kada mu 10 srušenih sovjetskih zrakoplova postaje olakšavajuća okolnost.

Pukovnik **Franjo Džal** prvi je zapovjednik 4. lovačke skupine Hrvatske zrakoplovne legije Zrakoplovstva NDH. Među prvima je postignuo status zračnog asa i dosegao brojku od 16 potvrđenih zračnih pobjeda. Nakon rata je osuđen i ubijen.

Subotičanin **Veco Miković**, zračni as s Istočnog bojišta, prvi je hrvatski zračni as 4. lovačke skupine (njemačka signatura 15. Kroat./JG52). Ukupno je postignuo dvanaest priznatih zračnih pobjeda. Taj bivši zrakoplovni mehaničar stradao je pri napadu na sovjetski bombarder od strojničke paljbe 1943.

Zagrepanin **Ljudevit Bencetić**, bivši tehnički službenik i pilot vojske Kraljevine Jugoslavije, kao pilot lovca Messerschmidt BF109 na ruskom bojištu postignuo je 15 potvrđenih zračnih pobjeda. Zapovijedao je nizom hrvatskih lovačkih jata i skupina. Kao zapovjednik 2. lovačkog jata u travnju 1945. nad Zagrebom ruši zrakoplov tipa Mustang RAF-a, što je posljednja zračna pobjeda hrvatskih pilota zrakoplovstva NDH. Nakon izručenja partizanskim vlastima, suđen je i amnestiran već u kolovozu 1945. Seli u Njemačku, gdje živi pod imenom Ludwig Stampa.

Zagrepanin **Mato Čulinović**, bivši zapovjednik eskadrile bombardera zrakoplovstva Kraljevine Jugoslavije, jedno vrijeme zapovijeda hrvatskim lovačkim jatima na Istočnom bojištu i obara 12 sovjetskih zrakoplova.

Mostarac **Jure Lasta** bio je zrakoplovni mehaničar, a poslije se obučava za pilota. Na Istočnom bojištu je postignuo osam potvrđenih zračnih pobjeda leteći na lovcu Messerschmit Bf109. Pogiba već u listopadu 1942., u povratku s borbenog leta, zbog havarije motora.

Pilot dočasnik **Stjepan Radić**, rodom iz Sinja, na Istočnom bojištu postignuo je pet pobjeda leteći u sastavu 4. lovačke skupine. Poginuo je u pokušaju prisilnog slijetanja zrakoplovom oštećenim nakon zračne bitke.

Fojničanin **Safet Slavko Boškić** vodio je niz zrakoplovno-tehničkih postrojbi te jedno vrijeme bio šef tehnike NDH. Bio je tehnički časnik 4. lovačke skupine i zrakoplovni legionar s najdužim stažem na Istočnom bojištu. Kao pilot lovca, postignuo je 13 potvrđenih zračnih pobjeda.

Josip Helebrandt je ostvario 11 priznatih zračnih pobjeda. Pred sam kraj rata prebjegao je zrakoplovom u partizane, gdje leti borbene letove za snage NOVJ i postaje zamjenikom zapovjednika mostarske eskadrile. Demobiliziran je odmah nakon rata.

Albin Starc, podrijetlom Slovenac, hrvatski je zračni as s Istočnog bojišta s 11 zračnih pobjeda. Prebjegao je Rusima, gdje je obučavan kao partizanski pilot. U novoj Jugoslaviji radio je kao nastavnik letenja, a pratila ga je anegdota da "leti tako dobro zato što ima puno crvenih zvezdi na avion".

Stjepan Martinašević, rodom iz Slavonskog Broda, bivši starojugoslavenski zrakoplovno-tehnički narednik i poslije pilot i nastavnik letenja, srušio je u zračnim borbama 11 sovjetskih zrakoplova. Poginuo je 1943. u zrakoplovnoj nesreći.

Pilot dočasnik iz Ljubuškog **Cvitan Galić** postignuo je 38 potvrđenih zračnih pobjeda na Istočnom bojištu. Promaknut je u časnički čin te je zapovijedao 23. lovačkim jatima 5. zrakoplovne luke u Banja Luci. Poginuo je 6. travnja 1944. u napadu lovaca RAF-a. Posmrtno mu je dodijeljen čin satnika i naslov viteza.

Božidar Bartulović, rođen u Beogradu, hrvatski je zračni as s osam zračnih pobjeda ostvarenih na Istočnom bojištu. U samo dvadeset dana zračnih borbi upisao je osam potvrđenih zračnih pobjeda. Preživio je zarobljavanje, a jugoslavenske vlasti ga osuđuju na petnaestogodišnju robiju. Iz zatvora izlazi 1954.

Hrvatski zračni as **Mato Dukovac**, iz okolice Zemuna, zapovijedao je 4. lovačkom skupinom Hrvatske zrakoplovne legije na Istočnom bojištu. Postignuo je 45 potvrđenih zračnih pobjeda.

Njegov ratni put nastavio se i nakon završetka rata, a za račun Sirijskog ratnog zrakoplovstva upisao je još jednu pobjedu 1948.

Dragutin Gazapi iz Križa kraj Ivančića, najmlađi hrvatski zračni as Istočnog bojišta, postignuo je 1943. sedam potvrđenih zračnih pobjeda u samo petnaest dana. Poginuo je 15. studenog 1943. od topova sovjetskih lovaca.

Omišanin **Zdenko Avdić** letio je na Istočnom bojištu uz bok Mati Dukovcu. U studenome 1943. samo 18 izlaza u dvadeset dana borbi postignuo je 10 zračnih pobjeda. U posljednjoj borbi pogoden je i ostaje bez ruke te čudom uspijeva sletjeti.

Josip Kranjc je na Istočnom bojištu u samo tri tjedna krvavih borbi postignuo devet zračnih pobjeda protiv sovjetskih zrakoplova. Poginuo je 21. studenog 1943. u zrakoplovnoj nesreći u 21. godini života.

Karlovčanin **Eduard Martinko** postaje od zrakoplovnog mehaničara vojske Kraljevine Jugoslavije vrhunski lovački pilot i na Istočnom bojištu postiže 12 potvrđenih zračnih pobjeda. Preživio je rat i Križni put.

Vladimir Kreš je kao 23-godišnji mladić postao posljednji zračni as 4. lovačke skupine Hrvatske zrakoplovne legije na Istočnom bojištu, gdje je postignuo ukupno šest potvrđenih zračnih pobjeda i dvije nepotvrđene. Preživio je rat.

U prethodnom nizu članaka pod naslovom Homo volans, rani hrvatski zrakoplovci 1554.-1927., obrađeni su i životopisi dvaju zračnih asova iz Velikog rata, **Miroslava Fridriha Navratila** i **Johana Lasija**. Feljton Hrvatski zračni asovi 1916-1948. nastaviti će započeto i predstaviti još dvojicu hrvatskih lovačkih asova iz I. svjetskog rata, a zatim će uslijediti nekoliko životopisa zračnih asova iz II. svjetskog rata. Članci u sljedećim brojevima Hrvatskog vojnika, isključujući ideološke konotacije bilo koje vrste, donose samo okrutne životne priče iz djelovanja istaknutih hrvatskih lovačkih pilota u različitim vojskama i ratovima. ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Uoči proglašenja "Deklaracije o ujedinjenju Zajednice opština Bosanska Krajina i SAO Krajina" (II. dio)

Nakon govora "predsjednika Vlade SAO Krajina" dr. Milana Babića na "1. zajedničkoj sjednici Skupštine SAO Krajine i Zajednice opština Bosanske Krajine" u Bosanskom Grahovu 27. lipnja 1991., koji je objavljen u prethodnom broju Hrvatskog vojnika, otvorena je rasprava. Jednako kao govor dr. Milana Babića, i spomenuta rasprava pokazuje da je srpskom narodu prezentirana povijest koja dobrim dijelom nije utemeljena na povijesnim izvorima, te da su radi opravdanja svoga cilja srpski političari često iznosili netočne podatke ili su ih svojevrijem tumačili.

Tako je Radoslav Marinković, "podpredsjednik Skupštine opštine Titov Drvar", istaknuo da Jugoslavija "kao suverena, nezavisna država od 25. juna ove godine više ne postoji", ali da postoje "dve samostalne države: Demosova Slovenija i Ustaška Hrvatska, kao i treći, u ovom momentu još nedefinirani ostatak Jugoslavije za koji je samo pitanje trenutka kada će se i on transformirati u nekoliko samozvanih država u koje će bojim se uvrstiti Bosnu i Hercegovinu", te da je "pitanje vremena kada će neko iz sveta povući prvi korak, povući nogu i priznati ove dve samozvane dosad formirane države, i tako otvoriti proces priznanja od strane svih drugih u Evropi i svetu". Potom je zaključio: "Sada kada smo dovedeni pred svršeni čin rastakanja te države ne smemo dozvoliti da nam se posredstvom savezne vlade i ostalih saveznih organa zamazuju oči i prodaje rog za sveću, kako smo još uvek u jednoj Jugoslaviji i kako trebamo i dalje poštovati savezni ustav i ostale savezne i republičke zakone i propise. Ako je to tako kako nam SIV gospodina Markovića kaže, onda je sve ono što je urađeno u Sloveniji i ustaškoj Hrvatskoj blagorečeno veleizdaja zemlje, te stoga javno pitam: zašto SIV i Savezna skupština zajedno sa JNA nisu već preduzeli korake da se akteri veleizdaje podvedu pod te važeće, kako SIV kaže, akte. Međutim, gospodo, ja ću vam odgovoriti - svima je u ovoj zemlji valjda već jasno osim, izgled-

da nama Srbima, da savezne države više nema, da JNA više nema snage kao ni volje da preduzme sve one korake koji proishode iz saveznog Ustava i važećih saveznih zakona, te stoga predlažem obema skupštinama ovdje da usvoje i Ugovor o suradnji i Deklaraciju o ujedinjenju."

Risto Matković, "podpredsjednik Vlade SAO Krajine", istaknuo je da je "Deklaracija volja srpskog naroda na području Krajine da bude jedno tijelo, da bude jedan narod, da bude jedinstven". Potom je zaključio: "Zaklinjali su se u Jugoslaviju, a odcijepiše se i Slovenija i Hrvatska, a SIV kaže da drži sve pod kontrolom, a vidimo da se radi ono što je već davno skrojeno i da ravnodušno pa čak i sa nekim odobravanjem gleda na sve ovo. JNA pokušava da odbrani Jugoslaviju koja je očigledno rascijepana. Pozivam da proglašenjem Ugovora i usvajanjem Deklaracije prihvatite volju naroda na svim ovim prostorima."

Tihomir Medić, "poslanik Skupštine SAO Krajine", zapitao se: "Doklen će Srbi da gledaju i da se oslanjaju na SIV i Antu Markovića i Živka Pregla koji su toliko jednostrani u svojim sudovima i koji jednostavno, kao što je to rekao drug Matković, oni provode onu politiku čiji je koncept već prije napravljen i isplaniran. Čini mi se da je naoružanje Hrvatske i hrvatskog naroda teklo pod blagoslovom Ante Markovića. S druge strane za njega je SAO Krajina jedan negativan element i jedan od razloga za razbijanje Jugoslavije. Mislim da u ovom momentu mi ne možemo i ne smijemo da donesemo drugačiju odluku nego da proglasimo ujedinjenje Bosanske i SAO Krajine. To od nas očekuje naš narod i mi ovdje nemamo pravo da drugačije odlučujemo."

Miloš Bojinović iz Glamoča, "član Glavnog odbora SDS-a - Krajiškog odbora", rekao je "da smo se mi Srbi uvijek plašili da kažemo istinu o sebi vodeći računa da ne povrijedimo brata, koga smo priznali za brata kroz bratstvo i jedinstvo, a taj brat naš je vezan lancima i kad god su ti lanci

popustili ujedao bi kao poskok". Potom je zaključio: "Otuda se naš brat po porijeklu Alija Izetbegović nimalo ne trudi da pazi hoće li uvrijediti Srbe, bilo u Kninu, bilo to u Bosni, a mi smo ovdje vodili računa hoćemo li se dogovoriti, ali da ne uvrijedimo nikoga. Iz dana u dan vrijeđa i Kučan i Tuđman i Alija nas koji smo najviše zadužili tu braću Slovence davši tri miliona ljudi u svim ratovima. Prema tome, smatram da je ovaj dan – riječ naroda i mislim da nema nijednog Srbina ni u Hrvatskoj ni u Bosni a naročito u dvije Krajine koji ovo neće pozdraviti. Ako Hercegovina – zapadna odavno funkcioniše u sastavu Tuđmanove države, a zastupnici te regije nigdje se ne izjašnjavaju da su donijeli deklaraciju zašto bismo se mi stidjeli i zvanično reći da smo donijeli Deklaraciju da između naroda Bosanske Krajine i Kninske Krajine nikada nije bilo granica. Mi praktično samo danas objašnjavamo svom narodu ono što on nije smio reći u vrijeme Brozovih stega."

Slobodan Bošković, "podpredsjednik Skupštine opštine Banja Luka", istaknuo je da ima neke simbolike u tome da se ova sjednica održava "baš na današnji dan i baš u Bosanskom Grahovu i baš u ovom domu Gavrila Principa". Potom je rekao: "Mislim da smo danas sa ovim ujedinjenjem zapravo napravili jedan strašan pomak u budućoj istoriji srpskog naroda i to potkrepljujem činjenicom, a to je da smo mi zapravo danas povratili minimum kolektivne srpske svijesti koju nismo imali možda vjekovima. Pokazali smo po prvi put za možda duže vrijeme da više nismo spremni da se žrtvuemo za druge ili bar samo za druge, nego da smo spremni ako treba da se žrtvuemo pre svega za sebe."

Nakon izlaganja spomenutih zastupnika, zastupnici na "zajedničkoj sjednici Skupštine SAO Krajine i Zajednice opština Bosanske Krajine" jednoglasno su prihvatili "Deklaraciju o ujedinjenju Zajednice opština Bosanska Krajina i Srpske autonomne oblasti Krajina". ■

Blago

U stupice svojih misli navodio, dovodio, na dometu, na ramenu tone gvožđa u plamenu.

Za predat se nema dara, Blago čuva ključke grada, još je jednom obznanio glas Radio Vukovara.

U kaljuži živog blata srušio je mit i silu, vojnik, strateg iz inata stajao je na kormilu.

Držao je riječ do kraja, živ se nije poklonio, u krvavu boju branio je domovinu svoju.

Frano LIVAJIĆ

Posvećeno Blagi Zadri, iz zbirke pjesama "Vjetrovi rata", Split, 2006.

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavljivanje kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila (za rubriku Pozdrav domovini), Stančićeva 6, 10 000 Zagreb ili na e-mail: hrvojn@morh.hr

Vrijeme povratka u kuću Očevu

U ovo korizmeno vrijeme, uz neka standardna razmišljanja, o pokori, postu, molitvi, dobrim djelima, plemenitim odlukama, susrećemo se i s jednom drugom, nimalo manje važnom tematikom. O njoj nam govori ovonedjeljno evanđelje (Lk 15, 1-3. 11-12). Riječ je o jednoj obitelji (nažalost, majka se ne spominje) u kojoj su sinovi i otac protagonisti događanja. Ovu prisposobu nazivaju raznim imenima. Netko kaže da je riječ o izgubljenom sinu, drugi pak da je riječ o milosrdnom ocu, a treći vole reći da su zapravo svi izgubljeni. Riječ je o vjerojatno uglednoj, patrijarhalnoj obitelji, materijalno dobrostojećoj i vrlo radišnoj. Zahvaljujući očevu dugogodišnjem radu stekli su određeno imanje o kojem sada, uz oca, brigu vode i dvojica braće. Iako je prividno sve dobro uštimano, ipak se braća nisu voljela ni približno onako kako je to otac zamišljao i kako bi se moglo očekivati, jer im je sve dobro išlo. Barem do jednoga dana. A tada se dogodilo nešto što otac nije mogao zamisliti. "Mlađi sin reče ocu: 'Oče, daj mi dio dobara koji mi pripada.' I razdjeli im imanje. Nakon nekoliko dana mlađi sin pokupi sve, otputova u daleku zemlju i ondje potraži svoja dobra živeći razvratno."

O braći sam uvijek imao i više nego lijepo mišljenje i smatrao da nema, ljudski govoreći, veće ljubavi od bratske. A onda me pokoleba Giovanni Papini sa svojim razmišljanjem. U knjizi kojoj je dao naslov "Povijest Kristova" piše ovako: "Kad se kaže ljubite se kao braća, kaže se protivno onome što bi se htjelo reći. Braća se rijetko istinski vole. Da prijedemo preko drugih, hebrejska povijest započinje s Kajinom, nastavlja se s Jakovom koji vara Ezava, s Josipom koga su braća prodala, s Apsalomom koji ubija Amona, sa Salomonom koji daje zadaviti Adoniju. To je lijevanje krvi iz zavisti, protivštine, izdaje. Kažemo li očinska ljubav mjesto bratska, manje ćemo pogriješiti." Ovaj evanđeoski odlomak najbolja je potvrda Papi-nijevih riječi. Razumljivo je da mlađi sin nije mogao predugo ostati u tuđoj zemlji i živjeti na taj način te da je došao čas kad je rekao: "Ustat ću, poći svome ocu i reći mu: 'Oče, sagriješih protiv neba i pred tobom! Nisam više dostojan zvati se sinom tvojim. Primi me kao jednog od svojih najamnika.' " Isto se tako moglo očekivati da će otac biti sretan zbog sinovljeva povratka u obiteljski dom, neovisno o tome što je sin napravio. Sav ganut, otac ugledavši sina reče slugama: "Brzo iznesite haljinu najljepšu i obucite ga! Tele ugojeno dovedite i zakoljite, pa da se pogostimo i provedemo jer sin mi ovaj bijaše mrtav i oživje, izgubljen bijaše i nađe se. I stadoše se veseliti." Sve je to razumljivo. Sve osim reakcije starijega brata. On, radišan i savjestan kakav je bio, vraćajući se s dnevnog posla iz polja, kad je od slugu čuo da mu se brat vratio i da je otac zbog sinovljeva povratka presretan, rasrdi se i ne htjede ući u kuću. Štoviše, prigovara ocu što je primio mladega sina u kuću, ne želi ga više za brata ("ovaj sin tvoji"), ne zna se radovati takvoj i kviri očevu raspoloženje.

Jadni očevi! Htjeli bi svima udovoljiti, a to ne ide. Otac bi htio mlademu sinu reći da mu je otac i onda kad griješi, da mu dopušta slobodu izbora, da ga rado prima u obiteljski dom i nakon što je povrijedio obiteljska pravila, iznevjerio očeva očekivanja i povrijedio starijega brata; htio bi starijemu sinu dati do znanja da je sretan zbog njegove revnosti i postojanosti, da ga veseli što je uvijek držao do obiteljskoga doma i imanja, ali ga u isto vrijeme poučava da se i on treba radovati jer je zadobio brata. Dobri Bog, koji je u ovoj prisposobi personificiran u osobi oca, Stvoritelj "pravednika" (stariji sin) i "grešnika" (mlađi sin), prihvaća stanje u svojoj velikoj obitelji kakvo jest. Želio je da čovjek kojega je stvorio, radeći marljivo i predano, bude sretan i zadovoljan, ali prihvaća i njegova lutanja. Nije mu drago kad netko ode iz kuće očeve, ali je svakomu dao slobodu i želi ga prijeći u nakanama. Pa čak ni onda kad zna da to neće završiti dobro ("uzalud je čeznuo napuniti trbuh mahunama što su ih jele svinje, ali mu ih nitko nije davao"). Strpljivo čeka da se odlutali vrati. Ne kori ga zbog prijestupa, već mu vraća njegovo dostojanstvo unatoč moralnom padu. Čak i one koji osuđuju odlutale nastoji privoljeti da prihvate tuđu nepostojanost i da ne budu previše kritični prema onima koji nisu uvijek dostojni svoga kršćanskoga poziva.

(Tekst u cijelosti pročitajte na:

www.hrvatski-vojn timer.hr)

Žarko RELOTA

BIBLIOTEKA

Žarko Relota
Bez ičega, a imaju sve!
Teovizija, Zagreb, 2010.

U sklopu Biblioteke Riječ za dobar dan Teovizija je izdala knjigu kojoj savršeno pristaje upravo taj naziv. Riječ je o knjizi fra Žarka Relote, vojnog kapelana u kapelaniji Sv. Mihovil Arkandeo, koja je svjetlo dana ugledala u siječnju ove godine, ubrzo nakon njegova prvijenca "Obično o svetome", objavljenog u prosincu 2009. U svojoj drugoj knjizi simboličnog naslova "Bez ičega, a imaju sve!" na stotinjak stranica džepnog formata Relota nam donosi 30-ak tekstova, kojima nas prije svega potiče na razmišljanje i, uvjetno rečeno, provocira dublje promišljanje. Knjiga sadrži dio Relotinih tekstova objavljenih u Vjesniku Đakovačko-osječke nadbiskupije, a u predgovoru je pomoćnik biskup đakovačko-osječki Đuro Hranić preporučuje braći svećenicima, napominjući da ta knjiga "u ovoj svećeničkoj godini želi pružiti poticaj prezbiterima u produbljanje vlastitog poziva, a vjernike laike pozvati da vrednuju poziv i službu svojih pastira, da mole za njihovu ustrajnost u prezbiterskom služenju te da im budu podrška i suradnici u ostvarenju evangelizacijskog poslanja Crkve". Iako je, dakle, te duhovne misli pisao ponajprije za svećenike, Relotini su tekstovi zanimljivi i široj čitateljskoj publici, a o tome svjedoči i njegov opis knjige: "Pisana je laganim i opuštenim stilom za opuštene trenutke u životu. Istina, odabrane teme o kojima pišem nisu lagane. Rječnik je jednostavan i lako razumljiv, ali time nimalo ne gubi na zahtjevnosti." Da je to uistinu tako, potvrđuje i golemo zanimanje čitatelja za Relotinu prvu knjigu te stoga svima toplo preporučujemo i ovu drugu.

Marija ALVIR

FILMOTEKA

Najbolji film na noći Oscara 2010.
NAREDNIK JAMES – HURT LOCKER

- američki ratni
- redateljica: Kathryn Bigelow
- distribucija: Discovery film
- trajanje: 131 minuta
- uloge: Jeremy Renner, Anthony Mackie, Ralph Fiennes

Irački rat. Ovisan o adrenalinu, narednik James ima samo jednu životnu radost - demontiranje eksplozivnih naprava...

Za početak, moram se osvrnuti na moj prošlotjedni neuspjeli pokušaj oscarovskih prognoza. Da bih to objasnio, slijedi nagradno pitanje: Znači li kome išta spomen filma *Fatalna nesreća* (*Crash*)? Vjerojatno ništa. E, vidite, bio je to najuspješniji film, u utrci za Oscara 2005. godine. Jedan solidan mali film koji je iskoristio pozitivnu konstelaciju zvijezda, porazio zvučnije i odnio naslov najboljega. Danas ga se više ne sjećamo...Kad sam, netom poslije Nove godine, gledao *Narednika Jamesa*, već se uvelike govorkalo kako je ozbiljan kandidat za glavne Oscare. Bez obzira na to, u zagrebačkom kinu Europa nije bilo više od petnaest gledatelja. Prema mojim web istraživanjima, financijski "ambis" koji dijeli *Narednika Jamesa* i njegova glavnog konkurenta *Avatara* gotovo je nestvaran. Dok prvi nije zaradio ni 20 tisuća, *Avatar* je, unatoč recesiji, u nekoliko hrvatskih kina zgrnuo gotovo dva milijuna dolara! Ne mislim ja da je zarada (i reklama) odlučujući faktor, niti da je *Avatar* bolji film, upozoravam samo na neke nelogičnosti. Šest pozlaćenih kipića ide i ove godine, po svemu se može reći, malom filmu, a *Narednika Jamesa* možda ćemo za pet godina uspoređivati s *Crashom*. A što je to prvi Oscar za ženu redateljicu dodijeljen uz Dan žena, ne bih želio komentirati da me se ne shvati pogrešno. Uostalom, *Narednik James* je meni vrlo drag film koji svakome preporučujem.

Leon RIZMAUL

VREMEPLOV

11. ožujka 1698.

Umro fra Luka Ibrišimović

Hrabri hrvatski borac protiv Turaka, franjevac Luka Ibrišimović, umro je 11. ožujka 1698. u rodnoj Požezi u 78. godini života. Ibrišimović se obrazovao na poznatim franjevačkim učilištima, te postao gvardijanom samostana u Budimu i župnikom u Pešti. Kada se vratio u domovinu, imenovan je župnikom u tadašnjoj turskoj Požezi i generalnim vikarom zagrebačke biskupije na okupiranom dijelu Slavonije. Misao na kojoj je neumorno radio bila je oslobođenje Slavonije od Turaka i njezino sjedinjenje s Banskom Hrvatskom. Ibrišimović je zbog toga pisao na sve strane o turskom nasilju te putovao po cijeloj Hrvatskoj pronoseći glas o stradanjima naroda pod osmanlijskim jarmom. Turska ga je vlast nekoliko puta zatvarala zbog buntovništva, pa je čak osuđen na smrt. Spašen je zahvaljujući velikoj otkupnini. Kada su 1683., za vrijeme opsade Beča, saksonski pješaci i poljsko konjaništvo pod vodstvom Jana Sobjeskog porazili vojsku Kara Mustafe, ohrabrena Europa počela se buditi. Na poticaj pape, Habsburška Monarhija, Mletačka Republika i Poljska sklopile su protuturski savez – Svetu ligu, kako bi zauvijek otklonili osmanlijsku opasnost od Europe. Dok je carska vojska oslobađala Ugarsku, hrvatske čete pod zapovjedništvom Nikole Erdödyja ratovala su u Hrvatskoj. Hrabri Luka Ibrišimović stao je na čelo vojske u velikome narodnom ustanku u Slavoniji i na brdu Sokolovcu pokraj Požege 1689. pomogao sjajnoj pobjedi nad Turcima. O njegovim pothvatima pjevale su se narodne pjesme, što je pridonijelo da ime tog neustrašivog franjevca, nazvanog i Sokol, živi u narodu već tri stotine godina.

13. ožujka 565. - umro bizantski vojskovođa Belizar

13. ožujka 1519. - Hernan Cortes stigao u Meksiko

15. ožujka 1938. - strijeljan Nikolaj Buharin, ruski političar

15. ožujka 1982. - Milka Planinc postala savezni premijer SFRJ

16. ožujka 1935. - donesen zakon o njemačkom Wehrmachtu

18. ožujka 1930. - umro Matko Laginja,

narodni preporoditelj Istre

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Simfonijski puhački orkestar OSRH-a u HNK-u

Simfonijski puhački orkestar OSRH-a održat će 14. ožujka u 19.30 koncert u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu. Orkestrom će ravnati maestro Tomislav Fačini, a nastupit će solistice Kaja Farszky, marimba, i Ivana Kordić, alt. Besplatne ulaznice možete rezervirati na tel: (01)37-86-772.

21. domobranska pukovnija – Krapina

Pukovnija je ustrojena
Odlukom predsjednika Republike 27. srpnja 1994. godine, a formirana/mobilizirana vjerojatno 1. rujna 1994. iz ranije Samostalne domobranske satnije – Krapina i drugih manjih postrojbi. Ukinuta je 17. rujna 1999., kada je nasljeđuje pričuvna 641. pješačka brigada – Krapina.

Zastava postrojbe je plava, obrubljena dvostrukim nizom naizmjeničnih crvenih i bijelih kvadrata. U sredini gore je zlatno obrubljeni crni disk, u kojemu je, unutar istovjetno obrubljenog tropleta, crni štit. U njemu je sivi prikaz spomenika hrvatskoj himni, između zlatnih brojki 2 i 1., a u zaglavlju zlatni natpis MI SMO TU NAVEK, te u podnožju

Foto: Branimir ŠENK

ZAGORSKA. Ispod štita je bijela vrpca, crvenog gornjeg i plavog donjeg ruba, na kojoj je ispisano zlatnim slovima "domobranska pukovnija". Ispod diska je trobojna vrpca, koja na krajevima s obje strane ima grb Republike Hrvatske, a u sredini datum 1. 9. 1994. Veličina zastave jest oko 100×200 cm. Nema zastavni rukav nego šest omči od bijele tkanine duž kopljenog ruba.

Središnji dio znaka je spomenik hrvatskoj himni "Lijepa naša" Antuna Mihanovića u Zelenjaku, na cesti Klanjec-Kumrovec. Spomenik je podigla Družba Braće hrvatskog zmaja, a otkriven je 24. studenog 1935. povodom stote obljetnice himne. Ovaj spomenik postao je ne samo svojevrsan nacionalni simbol nego i prepoznatljivi simbol Hrvatskog zagorja.

Zastava je jedinstvena po uporabi šahiranog obruba zastavnog polja. Nedostatak resa i neuobičajeni način za pričvršćivanje zastave sugeriraju da je ovaj primjerak korišten na jarbolu, a ne na zastavnom koplju.

Zastava je vjerojatno izrađena 1994. Nadlaktična našivka kružnog oblika iz sredine zastave izrađena je 1996.

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOS S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir (marija.alvir@morh.hr), Leida Parlov (leida.parlov@morh.hr), Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković, Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

http://www.hrvatski-vojniki.hr, e-mail: hrvojnik@morh.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2010. Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

meteo.hr

Kad se jednom upoznate s web-stranicom **Državnog hidrometeorološkog zavoda**, svi drugi oblici praćenja vremenske prognoze, pa čak i onaj u središnjem Dnevniku, postat će vam nedostatni. Naime, bez imalo sumnji možemo reći da je **meteo.hr** među najboljim stranicama u Hrvatskoj. Njezina preglednost, informativnost, brzina osvježavanja informacija, pa i učitavanja stranice, udovoljava svim zahtjevnim standardima. Informacije o vremenu u svakom kutku Hrvatske, a i ostatku svijeta, stižu neprestano. Znamo da svi čekate da se već jednom pojavi to proljeće. Evo, nudimo vam bar nešto: ne morate više gledati kroz prozor ili uključivati televiziju oko 20 sati. Samo na mjestu za web-adresu upišite meteo.hr i znat ćete kad proljeće možete očekivati!

D. VLAHOVIĆ

web info

HRVATSKI NATO VOJNIK

Vrhunski opremljen, odlično obučeni hrvatski vojnici spremni su za sve izazove modernog doba. U procesu opremanja koriste se isključivo proizvodi vrhunske kvalitete s izrazitom dominacijom hrvatskih proizvođača.

KROKO

Naočale s balističkom zaštitom ESS

KROKO

Naprtnjača Kroko M115 sa spremnikom za vodu 3 lit Camelbak

Marama pustinjska Shemag

Kaciga s balističkom zaštitom Šestan Busch, Hrvatska

Radioveza s Laringofonom „U“

KROKO

Prsluk zaštitni borbeni s balističkim pločama Kroko M120 ThermoTex i Outlast unutarnje strane: bolja prozračnost i regulacija topline Protuklizne gume za kundak Džepovi za spremnike streljiva, masku, ručne bombe, bacač granata i opremu mogu se modularno prilagoditi za svaku zadaću. Balistička zaštita tijela, sa svih strana

Odora s digitalnim uzorkom Hrvatske u pustinjskoj boji. Izvrsna maskirna prikrivnost, moderni materijali, tretirano za nevidljivost u infracrvenom okruženju.

OSRH - vodeni žig na digitalnoj šari za zaštitu hrvatske odore

Rukavice taktičke ljetne i negorive Kroko RES29

Jurišna puška G36

Zeleni laser s lampom za naoružanje Beamshot

Set za prvu pomoć

Zaštitna maska za lice

Opasač s produžetkom futrole na nogu i futrolom za samokres Kroko M116

Samokres HS 2000, HS Produkt, Hrvatska

Donje rublje: Galeb, za tople uvjete: Underarmour, osigurava transport vlage od površine kože i kompresijom i zaštitom od UV zračenja.

Donje rublje za hladne uvjete: Outlast, regulacija topline ovisno o temperaturi okoliša, hladi odnosno grije tijelo korisnika

Čizme vojničke: Inkop, Sloga, Borovo, Jelen, Geox, Hrvatska Čarape: Jadran, Hrvatska

Ostala oprema: Potkapa negoriva; Karabiner Petzl, Šator za jednu osobu Kroko, Hrvatska; Signalno Ogledalo, GPS Uređaj; Uređaj za noćno izviđanje i u razvoju „Future Soldier Program Hrvatska“

Štitnici za koljena Kroko

KROKO

Nož borbeni Extrema Ratio

KROKO

Set za preživljavanje Kroko: Ručni alat Leatherman; Lampa baterijska SureFire, limerika sa sitnom opremom za preživljavanje BCB; Uređaj protiv komaraca TK1 Hrvatska; Spremnik za vodu 1,5 lit Camelbak; Kemijske svjetiljke-štipci; Prva pomoć mali komplet Lola Ribar

Nadjakna, podjakna i hlače u maskirnoj šari od trošnog laminata s parapropusnom i vodoodbojnom membranom

KROKO

Lider u razvoju, proizvodnji i distribuciji vojno policijske opreme:

KROKO INTERNATIONAL d.o.o.

Posl. Centar Vukovarska 269D, Zagreb, Hrvatska, Tel: 01/ 3772 777, www.kroko.hr